

AP Pension livsforsikringsaktieselskab

Østbanegade 135, 2100 København Ø

CVR 18530899

Årsrapport 2016

22. regnskabsår

**Godkendt på selskabets generalforsamling
den 24. april 2017**

Dirigent

Navn:

Indholdsfortegnelse

Selskabsoplysninger	2
Ledelsesberetning	3
Kundernes pensionselskab	3
Koncernstruktur	4
Femårsoversigt	5
Regnskabsresultatet 2016	6
Livsforsikringshensættelser	7
Retssag rejst af tidligere FSP-medlemmer	7
Risikostyring og kapitalforhold	8
Fordeling af årets bonus.....	9
Forrentning af egenkapitalen	10
Investeringer	10
Andre forhold	14
Resultater i datterselskaber	15
Ledelsespåtegning	17
Intern revisions revisionspåtegning.....	18
Den uafhængige revisors revisionspåtegning.....	19
Resultatopgørelse og Totalindkomstopgørelse	21
Balance pr. 31. december.....	22
Egenkapitalopgørelse	24
Noter	25

Selskabsoplysninger

Bestyrelse

Gårdejer Niels Dengsø Jensen, formand
Associate Vice President Søren Tinggaard, næstformand
Senior Director Ole E. Hansen
Økonomidirektør Karsten Laursen (M)
Adm. direktør/CEO Jesper Loiborg*
Adm. direktør Lasse Nyby
Mæglerkundechef Peter Thomasen (M)
Adm. direktør Jørgen Wisborg
Afdelingschef Jens Muff Wissing (M)

* Bestyrelsen anser Jesper Loiborg for det uafhængige medlem af revisionsudvalget med kvalifikationer inden for regnskabsvæsen eller revision. Jesper Loiborg er uddannet cand. merc. i regnskab, og har en række opgaver som knytter sig til regnskab og revision, herunder regnskaber aflagt efter årsregnskabsloven og regnskaber aflagt efter IFRS. Jesper Loiborg har tillige tidligere været formand for AP Pensions revisionsudvalg.

Direktion

Bo Normann Rasmussen, adm. direktør

Ansvarshavende aktuar

Peter Lauritsen

Intern revision

Ole Helbo Esbensen

Valgt revision

Deloitte Statsautoriseret Revisionspartnerselskab

Hovedkontor

Østbanegade 135, 2100 København Ø
Telefon 3916 5000
www.appension.dk
email@appension.dk
AP Pension livsforsikringsaktieselskab
CVR 18530899
22. regnskabsår

Ledelsesberetning

Kundernes pensionsselskab

Struktur og ledelse

Foreningen AP Pension f.m.b.a. har som formål at drive livs- og pensionsforsikringsvirksomhed og anden virksomhed, der er forenelig med lov om finansiel virksomhed gennem det 100 procent ejede datterselskab AP Pension livsforsikringsaktieselskab og dets datterselskaber.

Bestyrelsen for Foreningen AP Pension f.m.b.a. fastlægger de samlede ledelsesforhold for koncernens selskaber.

Medlemmerne og arbejdsgiverne vælger delegerede til generalforsamlingen, som vælger 12 medlemmer til bestyrelsen. AP Pensions medarbejdere vælger tre medlemmer til bestyrelsen.

Bestyrelsen for Foreningen AP Pension f.m.b.a. udgør herefter generalforsamlingen for AP Pension livsforsikringsaktieselskab og vælger bestyrelsen for selskabet.

Bestyrelsen i livsforsikringsaktieselskabet består af fem medlemmer, der vælges blandt bestyrelsen i Foreningen AP Pension f.m.b.a., et udpeget medlem og tre medarbejdervalgte medlemmer.

Ansvarsfordelingen mellem Foreningen AP Pension f.m.b.a. og AP Pension livsforsikringsaktieselskab er fastlagt af bestyrelsen i Foreningen AP Pension f.m.b.a. og tilsigter, at arbejdet i bestyrelsen for Foreningen AP Pension f.m.b.a. primært retter sig mod medlemmerne og de overordnede ledelsesmæssige og strategiske forhold, mens arbejdet i bestyrelsen for AP Pension livsforsikringsaktieselskab også retter sig mod driften af pensions- og forsikringsforretningen og de tilhørende regulatoriske forhold.

Bestyrelsens revisionsudvalg

Revisionsudvalget består af tre medlemmer fra Foreningens bestyrelse:

- Søren Tinggaard, formand
- Jesper Loiborg
- Lasse Nyby

Der har været afholdt fire møder i revisionsudvalget i 2016. Udvalgets arbejde har fulgt bekendtgørelse om revisionsudvalg i virksomheder samt koncerner, der er underlagt tilsyn af Finanstilsynet, og kommissorium for revisionsudvalget i AP Pension.

Vederlagsudvalg

Udvalget er etableret i januar 2017 og består af:

- Niels Dingsø Jensen, formand
- Søren Tinggaard
- Jørgen Wisborg

Udvalgets arbejdsopgaver består i at forestå det forberedende arbejde for bestyrelsens beslutning vedrørende selskabets lønpolitik.

Valgudvalg

Udvalgsmedlemmerne er:

- Niels Dingsø Jensen
- Søren Tinggaard
- Jens Erik Iversen

Udvalgets arbejdsopgaver består i at forberede behandling af forslag til ændringer i vedtægter og valgregulativ.

AP Pensions mission og vision

Missionen og visionen er det holdepunkt, som AP Pension anvender i den daglige tilrettelæggelse af arbejdet, i prioriteringen af ressourceforbruget og i vores møde med kunderne.

Mission

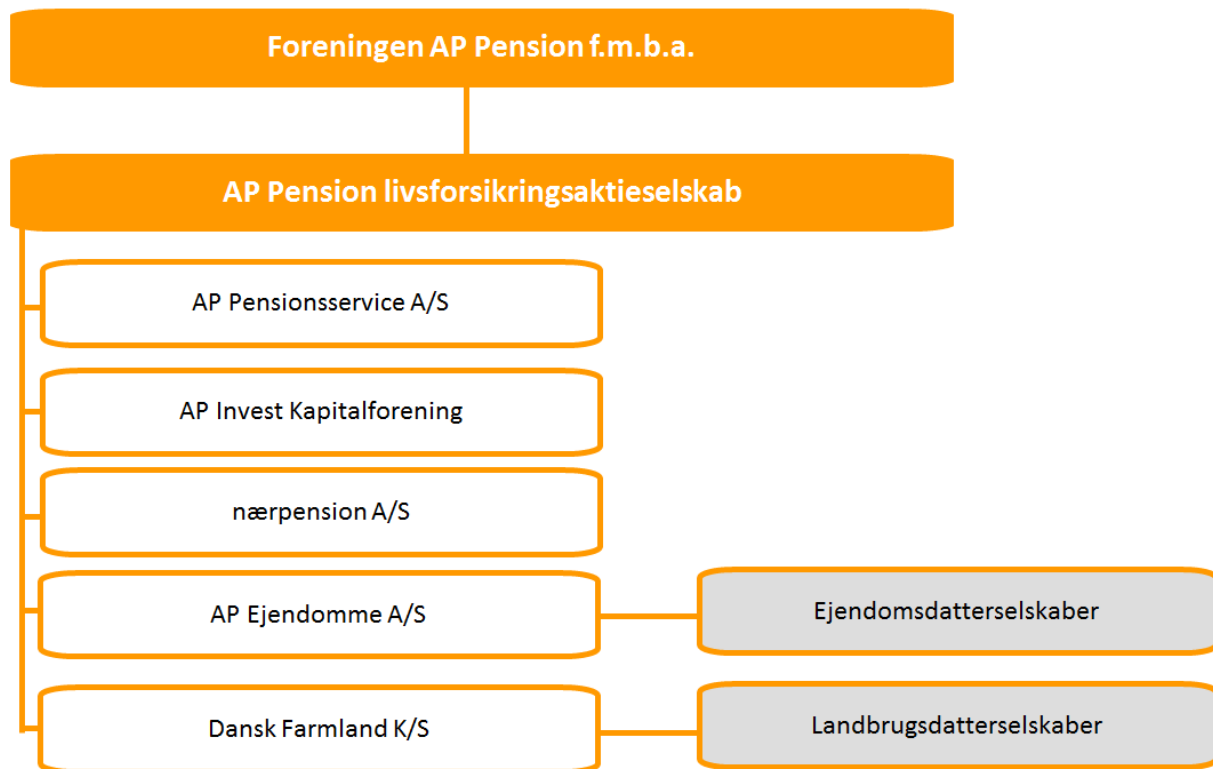
AP Pension er et kundeføjet pensionsselskab, der sætter kundefællesskabets interesser højest.

Vision

Kunderne skal opleve AP Pension som et trygt, enkelt og værdiskabende pensionsselskab.

Værdigrundlag

AP Pensions værdigrundlag er udtrykt ved sætningen: "Din pension - vores ansvar" og i de fire værdier: Troværdig, engageret, kompetent og værdiskabende.

Koncernstruktur

Femårsoversigt

HOVEDTAL

Alle beløb er i mio. kr.					
	2016	2015	2014	2013	2012
Løbende præmier inkl. syge- og ulykkesforsikring	4.438	4.276	4.303	4.113	3.807
Engangspræmier (indskud)	2.474	2.849	2.735	3.254	3.459
Præmier inkl. syge- og ulykkesforsikring	6.912	7.125	7.038	7.367	7.266
Præmier ekskl. syge- og ulykkesforsikring	6.433	6.643	6.612	6.958	6.877
Forsikringsydelse	-7.906	-6.255	-6.381	-4.108	-3.141
Investeringsafkast	6.023	2.637	10.435	1.747	7.303
Investeringsafkast efter pensionsafkastskat	5.244	2.352	8.888	1.555	6.234
Forsikringsmæssige driftsomkostninger, i alt	-223	-187	-146	-150	-277
Resultat af genforsikring	20	6	12	7	-41
Forsikringsteknisk resultat	756	307	563	46	139
Forsikringsteknisk resultat af syge- og ulykkesforsikring	-889	-130	-175	7	-74
Resultat før ændring i kollektivt bonuspotentiale/fortjenstmargen	701	644	1.803	-546	765
Årets resultat	-31	176	418	67	154
Hensættelser til forsikrings- og investeringskontrakter, i alt	95.500	91.501	89.194	80.591	76.278
Egenkapital, i alt	3.346	3.378	3.279	2.863	2.797
Aktiver, i alt	105.919	103.785	103.722	90.720	86.639

NØGLETAL

	2016	2015	2014	2013	2012
Afkastpct. relateret til gennemsnitsrenteprodukter	6,7%	1,9%	14,5%	-1,8%	9,8%
Afkastpct. relateret til markedsrenteprodukter	6,5%				
Risiko på afkast relateret til markedsrenteprodukter	4,25				
Omkostningsprocent af hensættelser	0,25%	0,25%	0,20%	0,23%	0,47%
Omkostninger pr. forsikret (kr.)	1.549	1.329	1.052	1.089	2.080
Egenkapitalforrentning efter skat	-0,9%	5,2%	13,6%	2,4%	5,7%
Forrentning af overskudskapital, der tildeles afkast som egenkapital	-9,1%	6,6%	6,0%	6,9%	6,0%
Solvensdækning (<i>urevideret</i>)	639%	429%	217%	197%	191%
Nøgletal vedrørende syge- og ulykkesforsikring					
Bruttoerstatningsprocent	-678,3%	114,6%	102,0%	97,6%	81,2%
Bruttoomkostningsprocent	-98,0%	19,6%	18,1%	21,8%	23,9%
Combined ratio	-761,2%	130,1%	110,7%	111,0%	98,2%
Operating ratio	-578,1%	132,2%	114,3%	102,9%	98,1%
Relativt afløbsresultat	-2,9%	-2,1%	1,4%	-1,5%	3,9%

Hoved- og nøgletal for tidligere perioder er i henhold til sammenlægningsmetoden tilpasset som følge af fusion i 2015.

Hoved- og nøgletal for tidligere perioder er ikke tilpasset ændringer i ny regnskabsbekendtgørelse for 2016 bortset fra nøgletallet solvensdækning og balancerelaterede hovedtal for 2015, jf. omtalen under anvendt regnskabspraksis.

Øvrige hoved- og nøgletal er derfor ikke direkte sammenlignelige med tidligere år.

Nøgletallet solvensdækning er undtaget fra kravet om revision, jf. bilag 9 til bekendtgørelse nr. 937 af 27. juli 2015 om finansielle rapporter for forsikringsselskaber og tværgående pensionskasser, og er dermed ikke revideret.

I de samlede bruttopræmier for syge- og ulykkesforsikring for 2016, som indgår i nøgletallene, er medtaget regulering af præmiehensættelsen henførbart til tabsgivende forsikringer, hvorfor nøgletallene for syge- og ulykkesforsikring skal vurderes under hensyntagen hertil.

Regnskabsresultatet 2016

Årets resultat

Resultatet udviser et overskud på 858 mio. kr. før syge- og ulykkesforsikring. Det samlede resultat inkl. underskud af syge- og ulykkesforsikring på 889 mio. kr. udgør et underskud på 31 mio. kr., som overføres til egenkapitalen, der herefter udgør 3.346 mio. kr.

I det negative resultatet af syge- og ulykkesforsikring på 889 mio. kr. indgår hensættelser til fremtidige tab på disse forsikringer med 600 mio. kr.

Den samlede balance er på 106 mia. kr.

Ledelsen anser ikke årets resultat for tilfredsstillende.

Løbende præmier

AP Pensions løbende præmier inkl. syge- og ulykkesforsikring steg fra 4.276 mio. kr. i 2015 til 4.438 mio. kr. i 2016.

Engangspræmier og indskud faldt fra 2.849 mio. kr. i 2015 til 2.474 mio. kr. i 2016.

I et marked, der i de sidste par år har haft lille bevægelighed, er bestyrelsen tilfreds med udviklingen.

Investeringsafkast

I 2016 fik AP Pension et samlet investeringsafkast før pensionsafkastskat på 6.023 mio. kr. mod 2.637 mio. kr. i 2015.

Investeringsafkastet er sammensat af et aktieafkast på 8,0 procent, et obligationsafkast inkl. afdækningsinstrumenter på 5,7 procent og et afkast på ejendoms- og skovinvesteringer på 6,6 procent.

Investeringsafkastet gav grundlag for blandt andet et afkast til investeringer i gennemsnitsrentemiljøet på 6,7 procent mod 1,9 procent i 2015. Afkastet i 2016 var påvirket positivt af det moderate rentefald, da AP Pensions forpligtelser afdækkes med renteinstrumenter, som giver gevinst når renten falder.

Gevinsten på investeringsaktiverne anvendes delvist som kompensation for stigning i styrkelserne af livsforsikringshensættelserne. Efter ændring i styrkelsen af livsforsikringshensættelserne udgør investeringsafkastet 4,8 procent.

Investeringsafkastet for markedsrenteprodukter blev på 6,5 procent.

Investeringsafkastet var positivt påvirket af AP Pensions offensive og aktive investeringsstrategi, idet der blev opnået et bedre afkast end en

passiv strategi ville have opnået inden for både aktier, obligationer og ejendomme. Bestyrelsen finder investeringsresultatet fuldt tilfredsstillende.

AP Active er et aktivt forvaltet investeringsprodukt, som i 2016 har opnået stærke investeringsresultater absolut og relativt i forhold til konkurrenterne, samt når man ser på perioden siden finanskrisen.

I 2016 blev det passivt forvaltede investeringsprodukt AP Basic nedlagt. AP Basic var et passivt forvaltet investeringsprodukt med lave investeringsomkostninger, men kundeefterspørgslen har været beskeden, og samtidig har AP Active leveret væsentligt bedre investeringsafkast. Derfor blev der i stedet lanceret et nyt investeringsprodukt, AP Focus, som har aktiv forvaltning på de områder, hvor vi særligt kan gøre en forskel. AP Focus kombinerer således de gode egenskaber ved AP Active - høje afkast - og AP Basics lave omkostninger.

Indbetalingerne til AP Pensions gennemsnitsrenteprodukt uden garanti, AP Stabil, udvikler sig meget tilfredsstillende. Afkastet i AP Stabil var 5,4 procent, depotrenten var 3,1 procent.

AP Pension opnår storkunderabat hos investeringsforvalterne, og som kundeejet selskab sender AP Pension rabatterne tilbage til kunderne i form af såkaldt kick back. I 2016 blev der til markedsrentekunderne udbetalt 120 mio. kr. i kick back mod 122 mio. kr. i 2015.

Omkostninger

De forsikringsmæssige driftsomkostninger udgjorde 223 mio. kr. i 2016 mod 187 mio. kr. i 2015.

Målt pr. kunde er de administrative omkostninger 1.549 kr. i 2016. I 2015 var omkostningerne 1.329 kr. pr. kunde.

De stigende omkostninger skyldes dels implementeringen af regelsættene vedrørende Solvens II og EU-persondataforordningen, dels investeringer i it og effektiviseringer samt øget bemanning til eksempelvis honorering af de øgede lovgivningskrav og service for at fastholde den høje kundeloyalitet.

Syge- og ulykkesforsikring

Syge- og ulykkesforsikring viser i 2016 et underskud på 889 mio. kr. mod et underskud på 130 mio. kr. i 2015.

Konkurrencen på priser på risikodækninger og særligt invalidedækninger er meget hård, hvilket afspejles i resultatet.

Resultatet indeholder en justering til forventningen af indtrufne ikke-anmeldte skader og en hensættelse til fremtidige forventede underskud, i alt 678 mio. kr., jf. omtalen af ændring i regnskabsmæssige skøn under anvendt regnskabspraksis.

Hensættelser til fremtidige underskud afspejler selskabets forventning til, at den hårde konkurrence fortsætter i en årrække.

Forventninger til fremtiden

De forventede afkast er fortsat lave, og det påvirker investeringspolitikken fremadrettet. Der er fokus på at skabe et positivt realafkast med en god risikospredning, der samtidig kan håndtere de risici, som er relevante for det nuværende investeringsmiljø.

Der vil fortsat være et stærkt fokus på at skabe nye produkter og bedre service inden for de gældende økonomiske rammer samt nettotilvækst af nye kunder.

Årets nøgletal

Regnskabets nøgletal jf. side 5 er beregnet efter Finanstilsynets retningslinjer.

Begivenheder efter regnskabsårets udløb

Der er fra balancedagen og frem til dags dato ikke indtrådt forhold, som forrykker vurderingen af årsrapporten.

Livsforsikringshensættelser

Livsforsikringshensættelserne for gennemsnitsrenteprodukter er steget til 54.423 mio. kr. primært som følge af stigning i kollektivt bonuspotentiale og stigning i den akkumulerede værdiregulering afledt af rentefald. Posten er nærmere specificeret i regnskabets note 18. Livsforsikringshensættelserne er et udtryk for forpligtelserne over for de forsikrede Livsforsikringshensættelserne er steget med 2,8 procent i forhold til 2015 opgjort efter nye regnskabsprincipper.

Opgørelse af livsforsikringshensættelser for forsikringer med garanti

Livsforsikringshensættelser for forsikringer med garanti er opgjort i overensstemmelse med de retningslinjer, som Finanstilsynet har udarbejdet.

Ved opgørelse af livsforsikringshensættelserne anvender AP Pension forudsætninger om kundernes adfærd og forventede levetid, som også omfatter de kommende års forventede levetids-

forbedringer. Endvidere indeholder livsforsikringshensættelserne fremtidige administrationsudgifter. De fremtidige præmier og udbetalinger diskonteres med den af EIOPA fastsatte diskonteringsrente med volatilitetsjustering.

Finanstilsynet udsendte i 2016 opdaterede benchmark for levetid. AP Pension har udført en statistisk analyse herpå og har på baggrund heraf fastlagt dødeligheden til anvendelse i livsforsikringshensættelserne i form af en opdateret "modeldødelighed" samt Finanstilsynets levetidsforbedringer. Modeldødeligheden består af benchmark-dødeligheden i visse aldre, og en dødelighed estimeret ud fra egne data i andre aldre. Den opdaterede dødelighed er anvendt i årsrapporten.

I forbindelse med AP Pensions årlige opdatering af levetid og adfærdsparemetre øgedes selskabets livsforsikringshensættelser med 66 mio. kr. for bestanden opgjort pr. 31. december 2016.

AP Pension har årligt opdateret dødelighederne ud fra Finanstilsynets retningslinjer og har som følge heraf de seneste 6 år øget livsforsikringshensættelserne.

AP Pension er i den daglige finansielle styring opmærksom på, at rentekurven ikke fuldt ud afspejler markedsforholdene. Hvis hensættelserne beregnes på faktiske markedskurver, ville de blive øget med 1,3 mia. kr., hvis der regnes med den danske swapkurve og med 2,6 mia. kr., hvis der regnes med euroswaprentekurven. I sidstnævnte scenarie vil alle rentegrupper fortsat have et positivt kollektivt bonuspotentiale, hvorfor kapitalgrundlaget ikke rammes.

Opgørelse af livsforsikringshensættelser for AP Stabil

Livsforsikringshensættelser i AP Stabil, 10.977 mio. kr., er ugaranteret, og opgørelsen af forpligtelserne for selskabet er opgjort i overensstemmelse med dette. Kundernes opsparing er efter de nye regnskabsregler kategoriseret primært som individuel bonus.

Livsforsikringshensættelser, markedsrente

Livsforsikringshensættelser for markedsrente-produkter udgør 36.042 mio. kr., hvilket er en stigning på 3,4 procent. Kundernes opsparing er efter de nye regnskabsregler kategoriseret primært som individuel bonus. Posten er nærmere specificeret i regnskabets note 21.

Retssag rejst af tidligere FSP-medlemmer

AP Pension livsforsikringsaktieselskab har i 2016 modtaget stævning i form af gruppe-

søgsmål vedrørende omvalg til markedsrente i det tidligere FSP Pension tilbage i 2011. Stævningen mod AP Pension kommer fra Foreningen Gruppesøgsmål, som omfatter 211 medlemmer. AP Pension fusionerede med FSP Pension i 2012.

Det er sagsøgernes ønske at annullere omvalget og derved blive stillet, som om de ikke havde foretaget omvalg fra gennemsnitsrente til markedsrente. Dette ønske har tidligere været behandlet i Ankenævnet for Forsikring, og sagerne blev afgjort til AP Pensions fordel i 2016.

Risikostyring og kapitalforhold

Risikostyring og solvenskapitalkrav

AP Pension lægger vægt på, at selskabets reserver er tilstrækkelige til at klare væsentlige økonomiske stresstests. Bestyrelsen har vedtaget en risikostyringspolitik, der fastsætter et risikobudget, som er den maksimale risiko, selskabet vil løbe.

Selskabet er eksponeret over for finansielle risici i form af eksempelvis markedsrisici og modpartsrisici. Selskabet er også udsat for forsikringsrisici fra bestanden af forsikringer med ret til bonus samt forsikringer under syge- og ulykesforsikring. Disse risici kaldes biometriske risici, og dækker eksempelvis over risikoen for udgifter forbundet med øget invalidehyppighed eller øgning i den forventede levetid.

En række risici er lige så reelle men mindre målbare, eksempelvis omdømmerisici og operationelle risici, herunder driftsrisici. En lang række af risikokilderne afdækkes med kapital, mens andre håndteres gennem risikoreducerende processer.

Solvens II-direktivet blev vedtaget i 2009 og implementeringen har også i 2016 været en stor opgave.

Den omfattende implementering af Solvens II i såvel systemer, processer, organisering, politikker, retningslinjer som forretningsgange mv., har påvirket omkostningsniveauet betydeligt i 2016 og vil også påvirke den fremtidige drift.

Hovedformålet med Solvens II er at give forsikringstagerne betryggende beskyttelse, at give forsikringsselskaberne ensartede regler inden for det indre marked, at øge europæiske forsikringsselskabers konkurrenceevne internationalt, og at understøtte finansiell stabilitet.

Solvens II har medført nye krav til, hvordan selskabet skal beregne sit kapitalbehov, indrette ledelsessystem, risikostyringssystemer, compliance samt tilsynsprocesser og rapportering.

AP Pension har valgt at tilgå arbejdet med udviklingen af data og rapportering under Solvens II som en kilde til at styrke vores fundament. Interne processer er blevet udarbejdet, så der opnås størst mulig synergi mellem den daglige drift og de betydelige rapporteringskrav.

AP Pension opgør solvenskapitalkravet som angivet i Finanstilsynets standardmodel, hvor hensættelserne opgøres med den volatilitetsjusterede rentekurve.

Kapitalgrundlaget i AP Pension livsforsikringsaktieselskab udgør 4.605 mio. kr. ved udgangen af 2016, og solvenskapitalkravet 721 mio. kr. Den omarbejdede solvensåbningsbalance pr. 1. januar 2016 udviste et kapitalgrundlag og solvenskapitalkrav på henholdsvis 4.707 mio. kr. og 1.097 mio. kr. Reduktionen af solvenskapitalkravet i året skyldes bl.a., at grupper, der tidligere belastede solvenskapitalkravet, har fået mere buffer, samt at egenkapitalens risikofyldte aktiver er nedbragt væsentligt.

Fortsat øget regulering

Den næste store reguleringsmæssige opgave er implementeringen af EU's persondataforordning, der skal være endeligt implementeret i 2018.

I hovedoverskrifter har kunderne ret til at få slettet, udleveret eller overført deres data. Derudover er der endnu større krav til kontrol af, hvem der har adgang til hvilke data og systemer, og hvordan det dokumenteres. Derudover skal AP Pension have en databeskyttelsesansvarlig, der skal rådgive og vejlede samt kontrollere og overvåge men ikke udføre eller designe løsninger.

Der er indberetningskrav til datatilsynet og underretningspligt til berørte personer i tilfælde af databrud.

Finansielle risici

AP Pension investerer bredt i investeringsaktiver og er derfor eksponeret mod ændringer i aktivernes markedsværdi. Hertil kommer eksponering mod modparter f.eks. indestående i pengeinstitutter, som dagligt søges minimeret.

Selskabets største finansielle risiko er risikoen for, at værdien af de finansielle aktiver og selskabets forpligtigelser udvikler sig modsatrettet med tab til følge. I traditionelle livsforsikringsprodukter vil en sådan udvikling betyde, at et underskud først dækkes af buffere f.eks. bonuspotentialer dernæst af kapitalgrundlaget. For markedsrenteprodukter har AP Pension en begrænset finansiell risiko, da der er meget stort sammenfald mellem det, kunderne har købt, og det, selskabet ejer.

For at sikre sammenhæng mellem investeringsafkastet af kundemidler og kundernes garanterede ydelser overvåger AP Pension de finansielle risici løbende. Der er opstillet mål for de maksimale risici, og der foretages løbende stresstests, så det sikres, at selskabet ikke kommer tæt på solvensgrænsen.

Det er selskabets overordnede strategi løbende at vurdere, hvilken investeringsmæssig risiko der er råd til, og at udnytte denne kapacitet til styring af aktier og andre risikobehæftede aktiver for at opnå det højst mulige afkast.

Likviditetsrisikoen er forholdsvis begrænset, idet en stor del af obligationsbeholdningen er investeret i meget likvide børsnoterede obligationer.

Forsikringsrisici

Forsikringsrisici vedrører udviklingen i dødelighed, invaliditet, kritisk sygdom mv. Eksempelvis påvirker en levetidsforlængelse længden af udbetalingerne på visse pensionsprodukter, mens udviklingen i antallet af dødsfald, invaliditeter og raskmeldinger påvirker udgifterne til dødsfalds- og invaliditetsforsikringer. Forventningerne baseres på erfaringer fra selskabets egen bestand af forsikringer samt Finanstilsynets benchmark for levetid. Endvidere opgøres forpligtelsernes følsomhed over for ændringer i de nævnte forudsætninger.

De forskellige risikoelementer underkastes løbende aktuarmæssige analyser med henblik på at opgøre de forsikringsmæssige forpligtelser. Enkeltrisici over 10 mio. kr. vedr. syge- og ulykkesforsikring er afdækket gennem reassurance. Katastrofer, herunder skader som følge af terror, er i vidt omfang afdækket.

Fordeling af årets bonus

Fordeling af bonus

En stor del af AP Pensions forsikringsbestand er tegnet med ret til bonus. Forsikringerne er omfattet af det til enhver tid gældende tekniske grundlag, som er anmeldt til Finanstilsynet. Forsikringer, der er tegnet med ret til bonus, giver ikke ret til anden bonus end den, der fremgår af teknisk grundlag. Størrelsen af fremtidig bonus er ikke garanteret, og det bonusløb, der tildeles det enkelte år, kan være nul.

Det er selskabets ledelse, der fastsætter størrelsen af den bonus, der tildeles forsikringerne. En del af bonus tilskrives gennem depotrenten. Fastsættelse af bonussatser, beløbsgrænser mv. sker efter AP Pensions ledelses vurdering af, hvad der findes ansvarligt under hensyntagen til reserver og rimelighed.

Arbejdsmarkedsbidrag samt øvrige skatter og afgifter, som AP Pension skal afregne, kan for visse forsikringer fratrækkes i bonus. Er bonus ikke tilstrækkelig til at dække sådanne udgifter, er AP Pension berettiget til at nedsætte de garanterede ydelser.

Depotrenter (før skat)

I 2016 var depotrenten mellem 1,75 procent og 3,50 procent før pensionsafkastskat for de garanterede ordninger. Kunder med ydelsesgarantier baseret på højere grundlagsrenter har naturligvis fastholdt deres ydelse. I AP Stabil var depotrenten 3,50 procent før PAL.

De lave forventninger til afkast gør det usandsynligt, at der vil forekomme bonus til kunder med høje garantier, og for kunder med lave garantier vil bonus være begrænset.

Oversigt over depotrenter før skat:

Rentegruppe	2017	2016	2015
R5 G82 4-5 procent	3,60	3,50	3,50
R4 G82 3-4 procent	2,75	2,75	2,75
R3 G82 2-3 procent	2,75	2,50	2,50
R2 G82 1-2 procent	3,00	3,00	3,00
R2 NetLink 1-2 procent	3,25	3,00	3,00
R1 NetLink 0-1 procent	1,00	2,50	2,50
F5 G82 4-5 procent	-	-	3,50
F4 G82 3-4 procent	-	-	2,75
F3 G82 2-3 procent	1,75	1,75	1,75
F2 G82 1-2 procent	-	-	3,00
F1 G82 0-1 procent	-	-	-
AP Stabil	3,10	3,50	4,00

Risikoresultat

Det samlede risikoresultat for bonusberettigede forsikringer for 2016 viser et overskud på 110 mio. kr. efter bonus. Overskuddet indgår i driftsresultatet før henlæggelse til kollektivt bonuspotentiale.

De bonusberettigede forsikringer har bidraget med et overskud på 70 mio. kr., hvilket hovedsageligt skyldes et forsigtigt bonusgrundlag.

Gruppelivsforsikringer mv. har bidraget med et positivt risikoresultat på 40 mio. kr.

Markedsrenteforsikringer har bidraget med et positivt risikoresultat på 13 mio. kr.

Der har været og vil løbende blive foretaget justeringer i beregningsgrundlaget og pensionsydelse på markedsrenteforsikringer, der er

ugaranteret, således at området over tid er i balance.

Omkostningsresultat

Det samlede omkostningsresultat udviser et overskud på 29 mio. kr., som indgår i driftsresultatet.

Kontributionsgrupper

Ifølge regler fastlagt af Finanstilsynet ultimo 2010 skal kunder omfattet af kontributionsbekendtgørelsen opdeles i homogene grupper for elementerne rente, forsikringsrisiko og omkostninger. Der må ikke ske udjævning mellem grupperne men kun inden for grupperne, hvilket også betyder, at opsparede fælles midler i form af kollektivt bonuspotentiale samt gæld til egenkapitalen og særlige bonushensættelser i form af udlægskonti holdes inden for gruppen.

I 2017 giver AP Pension fortsat kunderne differentierede depotrenter, som afspejler de underliggende aktiver samt de økonomiske forhold i grupperne, herunder størrelserne af de ufordelte reserver. De forskellige depotrenter i rentegrupperne afspejler bl.a. de forskellige aktie- og obligationsandele.

Forrentning af egenkapitalen

Efter tildeling af investeringsafkast til rentegrupperne og øvrige forretningsområder baseret på separate porteføljer tilskrives egenkapitalen resten af investeringsafkastet, herunder afkastet af egenkapitalens udskilte investeringsaktiver.

I henhold til gældende regler opgør AP Pension hvert år det realiserede resultat, som udgør årets samlede overskud genereret af de bonusberettigede forsikringer. Hvis summen af det realiserede resultat og kollektivt bonuspotentiale er positivt, kan egenkapitalen tildeles en andel heraf kaldet risikoforrentning, ligesom der kan ske tilbagebetaling af eventuel udlægskonto. Resten af det realiserede resultat udloddes som bonus i henhold til det gældende tekniske grundlag eller henlægges til det kollektive bonuspotentiale.

Forskellige forretningsområders resultat bidrager herudover direkte til egenkapitalens forrentning. Det drejer sig om resultatet af

- syge- og ulykkesforsikring,
- markedsrenteprodukter,
- livrenter uden ret til bonus,
- gruppelevsforikringer.

AP Pension skal løbende sikre, at selskabets kapitalgrundlag er tilstrækkeligt til at opfylde de krav, som lovgivningen stiller til størrelsen, og

til at dække de risici, som kapitalgrundlaget skal bære.

For de bonusberettigede forsikringer skal AP Pension hvert år tage stilling til, hvor stor en del af det samlede realiserede resultat, der med rimelighed skal tilfalde egenkapitalen.

Særlige bonushensættelser blev forrentet frem til 30. september 2016 forholdsmæssigt som egenkapitalen, jf. ovenfor, hvorefter de blev ophævet og overført til kundernes depoter.

AP Pension fastsætter hvert år risikoforrentningen under hensyn til de risici, der påhviler egenkapitalen. I 2016 udgjorde risikoforrentningen i de enkelte rentegrupper mellem 0,1 procent og 0,4 procent af kollektivt bonuspotentiale primo. I AP Stabil er risikoforrentningen 0,1 procent.

Udlægskonti

Hvis der i et år opstår underskud i en kontributionsgruppe, og gruppen ikke kan finansiere dette via kollektivt bonuspotentiale, eller for rentegruppernes vedkommende ved at anvende individuel bonus efter tilskrivning af negativt afkast (AP Stabil), må egenkapitalen finansiere underskuddet. Det er blandt andet derfor, at den får en risikoforrentning.

Underskud føres over på en udlægskonto, som føres separat for hver kontributionsgruppe. Når gruppen senere får positive resultater, anvendes disse til at nedbringe udlægskontoen, dvs. til at betale "gælden" til egenkapitalen.

Ved udgangen af 2015 var der ingen udlægskonti, hvilket fortsat er tilfældet ultimo 2016.

Investeringer

Investeringsstrategi

Det er AP Pensions mål at føre en offensiv investeringsstrategi med en kontrolleret risiko. Offensiv betyder i den sammenhæng, at AP Pension konstant afsøger markedet for at finde nye investeringsmuligheder med forskellige risikoprofiler. Kontrolleret betyder, at investeringsrisikoen godt kan være betydelig, men er under konstant overvågning inden for betryggende rammer. AP Pension investerer kundernes pensionsopsparing ud fra et langsigtet perspektiv, og investeringerne tilpasses løbende efter udviklingen på de finansielle markeder. AP Pension er af den opfattelse, at en høj andel af aktier, ejendomme og andre risikobehæftede investeringsaktiver på langt sigt vil give kunderne det højeste afkast på deres pensionsopsparing.

AP Pension investerer endvidere kundernes midler efter prudent-person-princippet således,

at investeringsstrategien for hvert produkt opfylder, at

- risikoprofilen er tilpasset, så den er tilpas robust over for udsving på de finansielle markeder i forhold til det, som kunden er stillet i udsigt,
- der er en tilpas grad af risikospredning mellem aktivklasser og inden for hver aktivklasse, og at
- risici, der er i modstrid med kundernes interesser forhindres, så som for store koncentrations- og likviditetsrisici.

De finansielle markeder

2016 har været et positivt afkastår med positive afkast på både aktier, kreditobligationer, stats- og realkreditobligationer samt ejendomme.

2016 blev ellers indledt med store kursfald på aktiemarkedet, som primært var drevet af frygt for vækstudsigterne i den kinesiske økonomi og effekten på den globale økonomi. Derfor var det kinesiske aktiemarked meget hårdt ramt og faldt over 20 procent i januar, mens det globale aktiemarked til sammenligning faldt over 10 procent.

Aktiemarkedet fandt en bund i februar blandt andet hjulpet af kraftige rentefald i både USA og Europa, hvor forventninger om pengepolitiske stramninger i USA på ny blev udsat. Samtidig begyndte usikkerheden om den kinesiske økonomi gradvist at mindskes, og økonomiske nøgletal i den øvrige del af verden viste samtidig fremgang. De bedre vækstudsigter har også kunnet ses på stigende råvarepriser, hvor f.eks. olieprisen i løbet af 2016 er steget med knap 50 procent efter meget store prisfald i 2015.

Efter de store aktiekursfald i januar genvandt aktiemarkedet det tabte frem til den britiske folkeafstemning om fortsat britisk medlemskab af EU den 23. juni. Det blev meget overraskende et nej (Brexit), hvilket medførte uro på det finansielle marked med nye rentefald og en kraftig svækkelse af det britiske pund. Aktiemarkedet var kun kortvarigt negativt påvirket af resultatet af den britiske folkeafstemning, da de realøkonomiske effekter blev set mere som et lokalt stød til den britiske økonomi end et globalt stød til verdensøkonomien.

Kort efter Brexit faldt de lange renter i USA og Europa. På det tidspunkt var både de amerikanske og tyske 10-årige renter historisk lave med en negativ rente i Tyskland på -0,2 procent mens renten i USA var 1,4 procent. Rentestigningerne fik mere næring af endnu en meget overraskende politisk begivenhed i starten af november, hvor Donald Trump blev valgt som ny amerikansk præsident.

Donald Trump var således gået til valgkamp på at føre ekspansiv finanspolitik ved at sænke skatter og lave infrastrukturinvesteringer, og da republikanerne samtidig fik kontrol over Kongressen, begyndte markedet at indregne, at store dele af hans program vil blive gennemført. Det betød store rentestigninger, en styrket amerikansk dollar og stigende aktiemarkeder især i USA og for bankaktier.

Omvendt havde det negativ effekt på Emerging Markets aktier og obligationer, som ellers i 2016 har leveret gode afkast, da Trump også i valgkampen havde sendt protektionistiske budskaber og dermed mindsket verdenshandlen.

Året sluttede - som 2015 - med en renteforhøjelse på 0,25 procent fra den amerikanske centralbank, og forventningen er nu, at flere vil følge i 2017.

Obligationer og kredit

Der var store rentebevægelser hen over året med rentefald i 1. halvår og rentestigninger i 2. halvår. Samlet set faldt de 10-årige danske renter med 0,6 procentpoint.

Det moderate rentefald betød, at afkastet på traditionelle danske obligationer lå lige omkring 2,3 procent.

AP Pension investerer også i virksomhedsobligationer i USA og Europa og i statsobligationer i Emerging Markets. Inden for virksomhedsobligationer er en stor del af porteføljen i amerikanske, kortløbende højrenteobligationer (High Yield). Disse obligationer gav et afkast på 6,6 procent i USD, mens de amerikanske højrenteobligationer med længere løbetid gav et afkast på 17,5 procent.

Afkastet for kreditobligationer var positivt som følge af faldende kreditspænd. Det skyldes primært de stigende oliepriser, der førte til faldende risiko blandt udstedere relateret til olieindustrien.

AP Pension købte i februar high yield virksomhedsobligationer for et større milliardbeløb på et tidspunkt, hvor kreditspændet var på over 8 procent. Dette kreditspænd er ved årets slutning på ca. 5 procent og har derfor givet stor gevinst.

Den kraftige olieprisstigning førte også til aftagende stress i Emerging Markets obligationer, hvor en række af de største udstedere har store olieindtægter. Obligationer i Emerging Markets udstedt i lokal valuta fra Emerging Markets gav 13,2 procent.

AP Pension har opbygget en portefølje af direkte udlån, hvor fællesnævnerne er lav risiko, 1. prioritetspant i primære ejendomme og lav ren-

tefølsomhed. Denne portefølje er opbygget for at finde alternativer til traditionelle obligationer med et højere forventet afkast og hvor risikoprofilen samtidigt er tæt på traditionelle obligationer.

Aktier

De globale aktier gav i 2016 et afkast på 7,4 procent, mens det i Danmark blev et meget svagt aktieår med et negativt afkast på 10,7 procent.

AP Pensions aktiestrategi har et globalt udgangspunkt. AP Pensions aktieinvesteringer forvaltes primært af eksterne investeringseksperter, og investeres hovedsageligt aktivt, og hovedparten af de aktivt forvaltede mandater klarede sig bedre end benchmark i 2016.

AP Pension havde også en større beholdning af Emerging Markets aktier i 2016, som klarede sig bedre end det globale aktiemarked. I november blev den investeret i et internt forvaltet mandat af bankaktier. Dette mandat har i perioden november til december givet et afkast på knap 20 procent.

Valutarisikoen på aktierne afdækkes i større omfang for USD, GBP, JPY og CHF for at mindske risikoen. Afdækningen af USD har i 2016 reduceret afkastet på grund af dollarstyrkelsen på 2,9 procent, mens afdækningen af GBP har betydet en gevinst, da GBP er blevet svækket med 13,8 procent over for danske kroner.

Investeringsmarkedernes betydning for AP Pensions prognoser

Den usædvanlige udvikling, særligt på rentemarkederne, har medført, at AP Pension har valgt at afvige fra de såkaldte *samfundsforudsætninger*, der ellers ligger til grund for branchens beregning af pensionsprognoser til kunderne.

Det medfører, at AP Pensions pensionsprognoser for nogle aktivtyper er lavere end ved anvendelse af Forsikring & Pensions samfundsforudsætninger, men vi mener, at prognosen derved giver et mere retvisende indtryk af den forventede pension, og at kunderne dermed får bedre mulighed for at planlægge pensionsøkonomien.

Vi vurderer vores prognoseforudsætninger mindst én gang årligt.

Renteafdækning

AP Pension har indgået renteafdækninger for at afdække renterisikoen fra sine forpligtelser og sikre sig mod et eventuelt rentefald. For rentegrupper med høje grundlagsrenter afdækkes renterisiko på forpligtelserne til kunderne fuldt

ud, mens rentegrupperne med lave grundlagsrenter på grund af det ekstremt lave renteniveau ikke længere er fuldt afdækket. I 2016 er der en mindre gevinst på renteafdækningerne på grund af rentefaldet.

Afkast af ejendomme

Direkte ejede danske ejendomme udgør størstedelen af ejendomseksponeringen i AP Pension, og aktiviteterne sker i AP Ejendomme-koncernen. AP Ejendomme-koncernen fører en aktiv investeringsstrategi, og har været meget aktiv på det danske ejendomsmarked i 2016. Koncernen har i 2016 været involveret i en række nye byggeprojekter både i København, Aarhus, Odense, Vejle, Horsens og Silkeborg. Det er en strategisk målsætning at øge investeringerne på ejendomsområdet de kommende år.

Den aktive strategi har båret frugt, og afkastet af investeringsejendomme i AP Ejendomme-koncernen ekskl. ejendomme under udførelse er 11,3 procent i 2016.

AP Pension har investeret i række udenlandske ejendomsfonde, som primært investerer i det europæiske ejendomsmarked. Det giver risikospredning i forhold til ejendomsinvesteringerne på det danske marked.

Investeringer i landbrug

AP Pension har i 2016 fortsat sine investeringer i danske landbrugsejendomme via den hertil oprettede investeringsfond, Dansk Farmland K/S. Der er aktuelt investeret 550 mio. kr.

Afkastet er positivt med 3,5 procent.

Dette skyldes bl.a. konceptets kombination af både fornuftigt indkøbte bedrifter med fremtidigt potentiale samt dygtige "best in class"-forpagtere.

Investeringer i alternativer

AP Pension har investeret i alternativ energi via fondene Green Power Partners I og II og energiinfrastruktur fonden CIP II (Copenhagen Infrastructure Partners). Disse fonde investerer i havvindmølleparker, landvindmølleanlæg, bio-brændselsanlæg og solceller.

AP Pension har en portefølje af skovfonde, hvor tilsagnene blev givet for knap 10 år siden, og de vil de kommende år tilbagebetale den investerede kapital i større omfang i takt med, at aktiverne bliver solgt.

Investeringer og etik

AP Pensions politik for ansvarlig investering er baseret på internationale principper omkring menneskerettigheder, korrupsion og miljø, og

tager udgangspunkt i FN's Global Compact. AP Pension erkender samtidig, at normer for, hvad der er ansvarligt, vil variere mellem kulturer og kan ændre sig over tid, og AP Pension skal tage hensyn til disse forskelligheder.

FN's Global Compact materialiserer sig i 10 principper omkring menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljø og anti-korruption. Det er AP Pensions politik at investere i virksomheder, som arbejder for at overholde disse internationalt anerkendte principper. De principper, som virksomheder bør arbejde for at overholde, er for eksempel:

- Ikke at forbyrde sig mod menneskerettigheder,

- At arbejde for afskaffelse af børnearbejde,
- At støtte en forsigtighedstilgang til miljømæssige udfordringer og
- At modarbejde alle former for korruption.

Herudover ønsker AP Pension at følge Danmarks officielle politik over for lande og virksomheder. Såfremt den danske stat vedtager sanktioner mod specifikke lande eller virksomheder, er det AP Pensions politik at følge den danske stats vedtagne sanktioner. AP Pension ønsker derfor ikke at investere i virksomheder, som er involveret i produktion af kontroversielle våben. Dette gælder klyngebomber, antipersonnelminer samt kerne-, biologiske eller kemiske våben.

Specifikation af aktiver i gennemsnitsrenteprodukterne og deres afkast til markedsværdi

Alle beløb er anført i hele 1.000 kr.	Primo	Ultimo	Afkast i % p.a. før skat
Grunde og bygninger*	6.004.348	5.632.455	6,8%
Noterede kapitalandele	5.875.772	6.823.054	7,7%
Unoterede kapitalandele	1.097.652	1.014.530	7,8%
Kapitalandele i alt	6.973.424	7.837.584	7,8%
Stats- og realkreditobligationer	27.704.960	31.248.697	7,0%
Indeksobligationer	0	0	0,0%
Kreditobligationer og emerging markets obligationer	9.645.437	10.550.493	4,7%
Udlån m.v.	2.971.815	4.035.908	2,5%
Obligationer og udlån i alt	40.322.212	45.835.099	6,1%
Dattervirksomheder	107.885	85.341	3,0%
Øvrige investeringsaktiver	-1.261.249	1.254	-0,7%
Afledte finansielle instrumenter til sikring af nettoændringen af aktiver og forpligtelser	2.450.887	-28.136	-0,5%

Specifikation af aktiver i markedsrenteprodukterne og deres afkast til markedsværdi

Alle beløb er anført i hele 1.000 kr.	Primo	Ultimo	Afkast i % p.a. før skat
Grunde og bygninger*	1.722.443	1.971.356	5,8%
Noterede kapitalandele	21.055.788	20.990.990	7,7%
Unoterede kapitalandele	843.923	717.020	7,5%
Kapitalandele i alt	21.899.711	21.708.010	8,1%
Stats- og realkreditobligationer	6.697.156	6.697.002	2,4%
Indeksobligationer	0	0	0,0%
Kreditobligationer og emerging markets obligationer	3.555.616	4.711.381	5,4%
Udlån m.v.	0	0	0,0%
Obligationer og udlån i alt	10.252.772	11.408.383	3,9%
Dattervirksomheder	0	0	0,0%
Øvrige investeringsaktiver	91	140	0,0%
Afledte finansielle instrumenter til sikring af nettoændringen af aktiver og forpligtelser	0	0	0,0%

Nøgletallene er beregnet ud fra et tilnærmet dagligt tidsvægtet afkast.

*) Udover afkastet af direkte ejede ejendomme i AP Ejendomme-koncernen indgår der i ovenstående afkast af grunde og bygninger også afkast af eksterne ejendomsfonde, ejendomsrelaterede derivater mv.

Andre forhold

Politik for CSR

AP Pension har vedtaget en strategi og politik for investeringer, jf. afsnittet Investeringer og etik på side 12. Derudover tager AP Pension konkret stilling og har ikke vedtaget en generel politik for aktiviteter vedrørende Corporate Social Responsibility (CSR).

Politik vedr. det underrepræsenterede køn

Formålet med AP Pensions politik er at have en ligelig fordeling af mænd og kvinder på virksomhedens ledelsesniveauer samt i bestyrelsen.

Udgangspunktet er ligeret, ligestilling og lige muligheder for begge køn. Ligestilling på arbejdspladsen handler ikke om at gøre mænd og kvinder ens, men om at bruge kvinders og mænds forskellige ressourcer og bruge den dynamik, som disse forskelligheder skaber. Afgørende er, at lederstillinger fortsat besættes på baggrund af de kvalifikationer, der er behov for i den enkelte stilling.

AP Pension anser en ligelig fordeling for at være til stede, når det underrepræsenterede køn udgør 1/3 eller derover.

AP Pension arbejder på,

- at der i 2018 er ligelig kønsmæssig fordeling på såvel ledelsesgruppeniveau, lederforumniveau, teamlederniveau og i bestyrelsen
- at AP Pensions medarbejdere oplever, at de, hvad enten de er mænd eller kvinder, har samme muligheder for karriere og lederstillinger
- at medarbejderne oplever, at AP Pension har en åben og fordomsfri kultur, hvor den enkelte kan udnytte sine kompetencer bedst muligt uanset køn.

Der er to kvinder blandt de generalforsamlingsvalgte medlemmer i AP Pensions bestyrelse. Det er generalforsamlingen, der opstiller og vælger kandidater til bestyrelsen. AP Pensions indflydelse på kønsfordelingen i bestyrelsen er dermed begrænset.

På ledelsesgruppeniveau er andelen af kvinder på 25 procent og i lederforum på 40 procent. Forventningen er, at dette tal vil være naturligt stigende blandt andet som følge af, at rekrutteringsbasen udgøres af AP Pensions teamledere. På teamlederniveau udgør kvinderne 63 procent.

Medarbejderudvikling

Det er AP Pensions mål at være en attraktiv arbejdsplads, der tiltrækker og fastholder dygtige medarbejdere og ledere. AP Pension lægger vægt på, at medarbejderne har de rette faglige kompetencer og menneskelige egenskaber, så de kan yde kunderne den bedst mulige service og opfylde de forretningsmæssige mål.

Igennem 2016 har AP Pension, ligesom i 2014 og 2015, gennemført en række interne uddannelsesaktiviteter om helt konkrete emner som f.eks. strategi, kundeloyalitet og kommunikation, men også om mere brede emner, der fokuserer på arbejdsmetoder og forretningsforståelse i forhold til AP Pensions forretningsområder f.eks. fokus på en effektiv mødekultur.

AP Pension har desuden arbejdet med teamværktøjet Insights, som er implementeret bredt i organisationen, og som giver et fælles sprog og viden om hinandens præferencer i forhold til beslutninger og informationer.

Kundeservice og kommunikation

Kundecentret i AP Pension er en vigtig del af vores arbejde med at få tilfredse kunder, og mange ringer dagligt for at søge råd og vejledning. Efter opkaldet får kunden en sms, hvor han eller hun skal score sin tilfredshed med samtalen på en syvtrins-skala (hvor syv er højeste score). En samtale i Kundecentret tager i gennemsnit 2-3 minutter, og den gennemsnitlige score er på 6,3. Det er et meget tilfredsstillende resultat. Til sammenligning var scoren 5,8 i 2015. Vi arbejder hele tiden på at forbedre vores rådgivning, og vi kontakter derfor et udpluk af de kunder, som har besvaret sms'en, så vi kan lære af den oplevelse, de har haft.

Onlinerådgivning, hvor kunden har en samtale om sin pensionsordning med en pensionsrådgiver via pc og telefon, har i 2016 for alvor fået fat i kunderne. I 2016 blev 37 procent af AP Pensions rådgivningssamtaler gennemført som onlinerådgivning. I 2015 var tallet blot 13 procent. Samtidig er kundernes tilfredshed med rådgivningssamtalen steget fra 6,3 i 2015 til 6,6 i 2016. Den stigende tilfredshed tillægger vi i høj grad onlinerådgivning, da den gør det muligt for kunderne at få rådgivning, når og hvor det passer dem, og uden at skulle møde op til en rådgivningssamtale på f.eks. deres arbejdsplads. Det gør rådgivningen lettere tilgængelig for kunder, som arbejder i geografiske yderområder, i udlandet, eller som gerne vil have deres partner eller børn med til mødet med pensionsrådgiveren.

AP Pension har tilføjet en ny dimension til rådgivningen i 2016, hvor vi har udviklet en app til mobil og tablet. Den giver kunden et hurtigt og enkelt overblik over sin pensionsordning, og kunden kan via appen bede om at blive kontak- tet, hvis han eller hun har spørgsmål til sin pensionsordning.

AP Pension er for tredje år i træk det kommer- cielle pensionsselskab, som har de mest loyale kunder, viser Loyalty Groups årlige måling. Det er afgørende for os at fastholde denne position, da høj loyalitet blandt kunder er en god indika- tor for, om kunden ønsker at fortsætte samar- bejdet fremover.

Til virksomhedernes beslutningstagere har vi udviklet en pensionsrapport, der giver et uddy- bende indblik i virksomhedens pensionsaftale. Den bruger vi som udgangspunkt, når vi sam- men med virksomheden drøfter pensionsløsnin- gen. Virksomhederne scorer AP Pension til 6,3 på en syvtrins-skala, når vi måler deres til- fredshed med kvaliteten af den rådgivning, de modtager i forhold til virksomhedens pensions- aftale. Niveaueet for tilfredshedsscoren er uæn- dret i forhold til 2015.

Nyhedsbreve og e-mailkampagner til kunder og samarbejdspartnere er de primære kommunika- tionskanaler. Nyhedsbrevet AP Update mailes hver måned til 40.000 kunder. Nyhedsbrevet åbnes i gennemsnit af mere end 60 procent og ligger generelt højt i de løbende tilfredshedsmå- lingen. Nyhedsbreve til virksomheder, mæglere og samarbejdspartnere udsendes løbende efter behov.

Resultater i datterselskaber

AP Ejendomme A/S

I 2016 var der indtægter fra ejendommene i AP Ejendomme A/S på 174 mio. kr. mod 191 mio. kr. året før.

Ejendommene er individuelt værdiansat til ak- tuel dagsværdi efter DCF-metoden i henhold til Finanstilsynets retningslinjer, jf. beskrivelsen under anvendt regnskabspraksis. De af ledelsen fastsatte afkastkrav ligger mellem 4,25 procent og 9,50 procent, hvor hver enkelt ejendoms afkastkrav bl.a. afhænger af ejendomstype, be- ligheden, lejeforhold og stand.

Afkastkravene er fastsat, så de vurderes at af- spejle markedets aktuelle afkastkrav på tilsva- rende ejendomme. Nedenstående tabel viser følsomheden på markedsværdien ved henholds- vis en forøgelse og en nedsættelse af afkast- kravene på 0,25 procentpoint, hvilket afspejler den naturlige usikkerhed forbundet med værdi- ansættelsen.

Følsomhed:

Ændring i afkastkrav	+0,25 %	-0,25 %
Ændring i markedsværdi	-159 mio. kr.	+175 mio. kr.

Ved udgangen af 2016 havde AP Ejendomme A/S' 40 ejendomme i alt en værdi på 4.346 mio. kr. mod 3.263 mio. kr. i 2015. Endvidere havde selskabet ejendomme under opførelse på 582 mio. kr.

Værdireguleringen af ejendommene medførte i 2016 en nettoopskrivning på 330 mio. kr. mod en nettoopskrivning på 97 mio. kr. i 2015.

Selskabets samlede gennemsnitlige afkastkrav på 5,7 procent pr. 31. december 2016 er juste- ret i forhold til afkastkravet pr. 31. december 2015, som var 6,1 procent.

Selskabets resultat for 2016 er et overskud på 538 mio. kr. mod 457 mio. kr. i 2015.

AP Ejendomme & Projekter ApS

I 2016 var der indtægter i ejendommene i AP Ejendomme & Projekter ApS på 31 mio. kr. mod 50 mio. kr. året før.

Ejendommene er individuelt værdiansat til ak- tuel dagsværdi efter DCF-metoden i henhold til Finanstilsynets retningslinjer, jf. beskrivelsen under anvendt regnskabspraksis. De af ledelsen fastsatte afkastkrav ligger mellem 4,50 procent og 6,25 procent, hvor hver enkelt ejendoms afkastkrav bl.a. afhænger af ejendomstype, be- ligheden, lejeforhold og stand.

Afkastkravene er fastsat, så de vurderes at af- spejle markedets aktuelle afkastkrav på tilsva- rende ejendomme. Nedenstående tabel viser følsomheden på markedsværdien ved henholds- vis en forøgelse og en nedsættelse af afkast- kravene på 0,25 procentpoint, hvilket afspejler den naturlige usikkerhed forbundet med værdi- ansættelsen.

Følsomhed:

Ændring i afkastkrav	+0,25 %	-0,25 %
Ændring i markedsværdi	-11 mio. kr.	+12 mio. kr.

Ved udgangen af 2016 havde selskabet 6 ejen- domme med en værdi på 421 mio. kr. Ved ud- gangen af 2015 havde selskabet ejendomme med en værdi på 497 mio. kr.

Selskabets samlede gennemsnitlige afkastkrav er 5,7 procent pr. 31. december 2016 mod 5,5 procent pr. 31. december 2015.

Selskabets resultat for 2016 er et overskud på 19 mio. kr. mod 55 mio. kr. i 2015.

AP Invest Kapitalforening

AP Invest Kapitalforening er en investeringsforening, der ejes af AP Pension og ISP, idet sidstnævnte er indtrådt som investor i 2016.

Gennem AP Invest Kapitalforvaltning får kunderne adgang til aktiebaserede fonde, hvor AP Pension har udvalgt en kapitalforvalter og forhandlet sig frem til særligt attraktive forvaltningsgebyrer. Dermed får kunder med en AP NetLink-pensionsordning adgang til de pågældende forvaltere og får samtidig glæde af stor driftsfordelene på forvaltningsgebyret gennem de penge, som AP Pension i forvejen har investeret hos forvalteren. Det gælder eksempelvis foreninger som AP Invest Globale Aktier II (som fortsat forvaltes af Walter Scott) og AP Invest Globale Value Aktier, som forvaltes af Artisan.

AP Pensions andel af årets resultat før skat blev et overskud på 1.551 mio. kr. mod 1.656 mio. kr. i 2015.

Dansk Farmland K/S

I Dansk Farmland K/S med tilhørende datterselskaber er AP Pensions investeringer i danske landbrug placeret. Ultimo 2016 er der investeret i landbrug, som er placeret i 12 selskaber. Årets resultat udgør 19 mio. kr.

AP Pensionservice A/S

AP Pensionservice A/S administrerer pensionskasser og betjener deres medlemmer.

I 2016 har selskabet administreret den grønlandske pensionskasse SISA samt ISP (Pensionskassen for teknikum- og diplomingeniører). I alt drejer det sig om cirka 48.000 pensionsordninger ultimo 2016, fordelt som vist i skemaet nedenfor.

Pensionskasse	Antal medlemmer
SISA	34.000
ISP	14.000
I alt	48.000

AP Pensionservice A/S køber og leverer herudover it-ydelser til hele AP Pension-koncernen.

Indtægter fra administration udgjorde i 2016 40 mio. kr. mod 26 mio. kr. i 2015. Stigningen kan

primært henføres til enkeltstående udviklingsopgaver for administrerede pensionskasser.

Andre indtægter, der består af salg af it-ydelser til koncernen, er forøget fra 105 mio. kr. i 2015 til 168 mio. kr. i 2016. Forøgelsen skyldes øget systemudvikling til koncernen.

Årets resultat blev et overskud på 2 mio. kr. mod et overskud på 5 mio. kr. i 2015.

Moderselskabet AP Pension markedsfører det internetbaserede pensionsprodukt AP NetLink, som giver kunderne mulighed for at sammensætte investeringerne på deres pensionsordninger. AP Pensionservice A/S forestår indkøb, udvikling og leverance af it-systemer, som bl.a. understøtter dette produkt.

I løbet af 2016 er der fortsat investeret i portal-løsninger og rådgivningsværkstøjer med det formål at effektivisere driften, øge kundetilfredsheden og bidrage til at styrke salgsfremmende aktiviteter.

Årets tilgang af software på 109 mio. kr. vedrører således ovennævnte it-investeringer. Investeringerne afskrives over den forventede brugstid.

I 2016 er der investeret i gennemførelse af projekter omkring optimering og tilpasning af koncernens forretningsprocesser og finansielle struktur, herunder tilpasning til nye regler fra Finanstilsynet og EU omkring Solvens II. Dette har bl.a. betydet forøgelse af selskabets it-omkostninger med 67 procent.

nærpension A/S

nærpension A/S er sekretariat for en række pengeinstitutter i Danmark, og det primære forretningsområde er administration af gruppeforsikringer og overløbslivrenter for pengeinstitutternes kunder.

Årets resultat udgør 1 mio. kr.

Ledespåtegning

Vi har dags dato aflagt årsrapporten for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2016 for AP Pension livsforsikringsaktieselskab.

Årsrapporten aflægges i overensstemmelse med lov om finansiell virksomhed.

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af selskabets aktiver og passiver, finansielle stilling samt resultatet.

Samtidig er det vores opfattelse, at ledelsesberetningen indeholder en retvisende redegørelse for udviklingen i selskabets aktiviteter og økonomiske forhold samt en beskrivelse af væsentlige risici og usikkerhedsfaktorer, som selskabet står over for.

Årsrapporten indstilles til generalforsamlingens godkendelse.

København, den 1. marts 2017

Direktion

Bo Normann Rasmussen

Bestyrelse

Niels Dengsø Jensen
Formand

Søren Tinggaard
Næstformand

Ole E. Hansen

Karsten Laursen

Jesper Loiborg

Lasse Nyby

Peter Thomasen

Jørgen Wisborg

Jens Muff Wissing

Intern revisions revisionspåtegning

Konklusion

Det er min opfattelse, at årsregnskabet for AP Pension livsforsikringsaktieselskab giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2016 samt af resultatet af selskabets aktiviteter for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2016 i overensstemmelse med lov om finansiell virksomhed for så vidt angår årsregnskabet.

Den udførte revision

Jeg har revideret årsregnskabet for AP Pension livsforsikringsselskab for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2016. Årsregnskabet udarbejdes efter lov om finansiell virksomhed.

Revisionen er udført på grundlag af Finanstilsynets bekendtgørelse om revisionens gennemførelse i finansielle virksomheder mv. og efter internationale standarder om revision vedrørende planlægning og udførelse af revisionsarbejdet.

Jeg har planlagt og udført revisionen for at opnå høj grad af sikkerhed for, at årsregnskabet ikke indeholder væsentlig fejlinformation. Jeg har deltaget i revisionen af alle væsentlige og risikofyldte områder.

Det er min opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for min konklusion.

Udtalelse om ledelsesberetningen

Ledelsen er ansvarlig for ledelsesberetningen.

Min konklusion om årsregnskabet omfatter ikke ledelsesberetningen, og jeg udtrykker ingen form for konklusion med sikkerhed om ledelsesberetningen.

I tilknytning til min revision af årsregnskabet er det mit ansvar at læse ledelsesberetningen og i

den forbindelse overveje, om ledelsesberetningen er væsentligt inkonsistent med årsregnskabet eller min viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation.

Mit ansvar er derudover at overveje, om ledelsesberetningen indeholder krævede oplysninger i henhold til lov om finansiell virksomhed.

Baseret på det udførte arbejde er det min opfattelse, at ledelsesberetningen er i overensstemmelse med årsregnskabet og er udarbejdet i overensstemmelse med lov om finansiell virksomheds krav. Jeg har ikke fundet væsentlig fejlinformation i ledelsesberetningen.

Nøgletallet solvensdækning

Ledelsen er ansvarlig for nøgletallet solvensdækning, der fremgår af hoved- og nøgletaloversigten i årsrapporten.

Som anført i hoved- og nøgletaloversigten i årsrapporten er nøgletallet solvensdækning undtaget fra kravet om revision. Min konklusion om årsregnskabet omfatter derfor ikke nøgletallet solvensdækning, og jeg udtrykker ingen form for konklusion med sikkerhed om dette nøgletal.

I tilknytning til min revision af regnskabet er det mit ansvar at overveje, om nøgletallet solvensdækning er væsentligt inkonsistent med regnskabet eller min viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation.

Hvis jeg på dette grundlag konkluderer, at der er væsentlig fejlinformation i nøgletallet solvensdækning, skal jeg rapportere herom. Jeg har ingenting at rapportere i den forbindelse.

København, den 1. marts 2017

Ole Helbo Esbensen
Revisionschef

Den uafhængige revisors revisionspåtegning

Til kapitalejerne i AP Pension livsforsikringsaktieselskab

Konklusion

Vi har revideret årsregnskabet for AP Pension Livsforsikringsaktieselskab for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2016, der omfatter resultatopgørelse, totalindkomstopgørelse, balance, egenkapitalopgørelse og noter, herunder anvendt regnskabspraksis. Årsregnskabet udarbejdes efter Lov om finansiell virksomhed.

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2016 samt af resultatet af selskabets aktiviteter for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2016 i overensstemmelse med Lov om finansiell virksomhed.

Grundlag for konklusion

Vi har udført vores revision i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark. Vores ansvar ifølge disse standarder og krav er nærmere beskrevet i revisionspåtegningens afsnit "Revisors ansvar for revisionen af årsregnskabet". Vi er uafhængige af selskabet i overensstemmelse med internationale etiske regler for revisorer (IESBA's Etiske regler) og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, ligesom vi har opfyldt vores øvrige etiske forpligtelser i henhold til disse krav. Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Ledelsens ansvar for årsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med Lov om finansiell virksomhed.

Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser for nødvendig for at udarbejde et årsregnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl.

Ved udarbejdelsen af årsregnskabet er ledelsen ansvarlig for at vurdere selskabets evne til at fortsætte driften; at oplyse om forhold vedrørende fortsat drift, hvor dette er relevant; samt at udarbejde årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift, medmindre ledelsen enten har til hensigt at likvidere selskabet, indstille driften eller ikke har andet realistisk alternativ end at gøre dette.

Revisors ansvar for revisionen af årsregnskabet

Vores mål er at opnå høj grad af sikkerhed for, om årsregnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, og at afgive en revisionspåtegning med en konklusion. Høj grad af sikkerhed er et højt niveau af sikkerhed, men er ikke en garanti for, at en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, altid vil afdække væsentlig fejlinformation, når sådan findes. Fejlinformation kan opstå som følge af besvigelser eller fejl og kan betragtes som væsentlige, hvis det med rimelighed kan forventes, at de enkeltvis eller samlet har indflydelse på de økonomiske beslutninger, som brugerne træffer på grundlag af årsregnskabet.

Som led i en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, foretager vi faglige vurderinger og opretholder professionel skepsis under revisionen. Herudover:

- Identificerer og vurderer vi risikoen for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, udformer og udfører revisionshandlinger som reaktion på disse risici samt opnår revisionsbevis, der er tilstrækkeligt og egnet til at danne grundlag for vores konklusion. Risikoen for ikke at opdage væsentlig fejlinformation forårsaget af besvigelser er højere end ved væsentlig fejlinformation forårsaget af fejl, idet besvigelser kan omfatte sammensværgelser, dokumentfalsk, bevidste udeladelser, vildledning eller tilsidesættelse af intern kontrol.
- Opnår vi forståelse af den interne kontrol med relevans for revisionen for at kunne udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke for at kunne udtrykke en konklusion om effektiviteten af selskabets interne kontrol.
- Tager vi stilling til, om den regnskabspraksis, som er anvendt af ledelsen, er passende, samt om de regnskabsmæssige skøn og tilknyttede oplysninger, som ledelsen har udarbejdet, er rimelige.
- Konkluderer vi, om ledelsens udarbejdelse af årsregnskabet på grundlag af regn-

skabsprincippet om fortsat drift er passende, samt om der på grundlag af det opnåede revisionsbevis er væsentlig usikkerhed forbundet med begivenheder eller forhold, der kan skabe betydelig tvivl om selskabets evne til at fortsætte driften. Hvis vi konkluderer, at der er en væsentlig usikkerhed, skal vi i vores revisionspåtegning gøre opmærksom på oplysninger herom i årsregnskabet eller, hvis sådanne oplysninger ikke er tilstrækkelige, modificere vores konklusion. Vores konklusioner er baseret på det revisionsbevis, der er opnået frem til datoen for vores revisionspåtegning. Fremtidige begivenheder eller forhold kan dog medføre, at selskabet ikke længere kan fortsætte driften.

- Tager vi stilling til den samlede præsentation, struktur og indhold af årsregnskabet, herunder noteoplysningerne, samt om årsregnskabet afspejler de underliggende transaktioner og begivenheder på en sådan måde, at der gives et retvisende billede heraf.

Vi kommunikerer med den øverste ledelse om blandt andet det planlagte omfang og den tidsmæssige placering af revisionen samt betydelige revisionsmæssige observationer, herunder eventuelle betydelige mangler i intern kontrol, som vi identificerer under revisionen.

Vi afgiver også en udtalelse til den øverste ledelse om, at vi har opfyldt relevante etiske krav vedrørende uafhængighed, og oplyser den om alle relationer og andre forhold, der med rimelighed kan tænkes at påvirke vores uafhængighed og, hvor dette er relevant, tilhørende sikkerhedsforanstaltninger.

Udtalelse om ledelsesberetningen

Ledelsen er ansvarlig for ledelsesberetningen.

Vores konklusion om årsregnskabet omfatter ikke ledelsesberetningen, og vi udtrykker ingen

form for konklusion med sikkerhed om ledelsesberetningen.

I tilknytning til vores revision af årsregnskabet er det vores ansvar at læse ledelsesberetningen og i den forbindelse overveje, om ledelsesberetningen er væsentligt inkonsistent med årsregnskabet eller vores viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation.

Vores ansvar er derudover at overveje, om ledelsesberetningen indeholder krævede oplysninger i henhold til Lov om finansiel virksomhed.

Baseret på det udførte arbejde er det vores opfattelse, at ledelsesberetningen er i overensstemmelse med årsregnskabet og er udarbejdet i overensstemmelse med kravene i Lov om finansiel virksomhed. Vi har ikke fundet væsentlig fejlinformation i ledelsesberetningen.

Nøgletallet solvensdækning

Ledelsen er ansvarlig for nøgletallet solvensdækning, der fremgår af hoved- og nøgletaloversigten på side 5 i årsrapporten.

Som anført i hoved- og nøgletaloversigten er nøgletallet solvensdækning undtaget fra kravet om revision. Vores konklusion om årsregnskabet omfatter derfor ikke nøgletallet solvensdækning, og vi udtrykker ingen form for konklusion med sikkerhed om dette nøgletal.

I tilknytning til vores revision af årsregnskabet er det vores ansvar at overveje, om nøgletallet solvensdækning er væsentligt inkonsistent med årsregnskabet eller vores viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation.

Hvis vi på dette grundlag konkluderer, at der er væsentlig fejlinformation i nøgletallet solvensdækning, skal vi rapportere herom. Vi har ingenting at rapportere i den forbindelse.

København, den 1. marts 2017

Deloitte

Statsautoriseret Revisionspartnerselskab
CVR-nr. 33 96 35 56

Jacques Peronard
statsautoriseret revisor

Michael Thorø Larsen
statsautoriseret revisor

Resultatopgørelse og Totalindkomstopgørelse

Note Alle beløb er anført i hele 1.000 kr.		2016	2015
1	Bruttopræmier	6.432.545	6.643.359
	Afgivne forsikringspræmier	-17	-1.189
	Præmier f.e.r., i alt	6.432.528	6.642.170
11	Indtægter fra tilknyttede virksomheder	2.110.829	2.142.231
12	Indtægter fra associerede virksomheder	-47.728	366.057
	Indtægter af investeringsejendomme	-1.038	6.226
	Renteindtægter og udbytter mv.	2.692.780	3.399.913
2	Kursreguleringer	1.410.476	-3.155.852
	Renteudgifter	-5.928	-6.232
	Administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed	-136.868	-115.566
	Investeringsafkast, i alt	6.022.523	2.636.777
3	Pensionsafkastskat	-779.005	-285.201
	Investeringsafkast efter pensionsafkastskat	5.243.518	2.351.576
4	Udbetalte ydelser	-7.905.997	-6.255.040
	Modtaget genforsikringsdækning	20.560	19.878
	Forsikringsydelse f.e.r., i alt	-7.885.437	-6.235.162
	Ændring i livsforsikringshensættelser	-2.657.659	885.958
	Ændring i genforsikringsandel	-874	-12.683
	Ændring i livsforsikringshensættelser f.e.r., i alt	-2.658.533	873.275
	Ændring i fortjenstmargen	-274.939	0
19	Ændring i kollektivt bonuspotentiale		-468.386
20	Ændring i overskudskapital	264.963	16.562
	Ændring i hensættelser for unit-linked kontrakter		-2.613.510
5	Erhvervsomkostninger	-46.528	-45.524
	Administrationsomkostninger	-259.002	-202.945
	Provisioner og gevinstandele fra genforsikringselskaber	0	-77
	Refusion fra tilknyttede virksomheder	82.884	61.782
	Forsikringsmæssige driftsomkostninger f.e.r., i alt	-222.646	-186.764
6	Overført investeringsafkast	-143.799	-72.666
	FORSIKRINGSTEKNISK RESULTAT	755.655	307.095
7	FORSIKRINGSTEKNISK RESULTAT AF SYGE- OG ULYKKESFORSIKRING	-889.450	-130.181
6	Egenkapitalens investeringsafkast	69.705	55.579
	RESULTAT FØR SKAT	-64.090	232.493
8	Skat	32.682	-57.020
	ÅRETS RESULTAT	-31.408	175.473
Til disposition:			
	Årets resultat	-31.408	175.473
	I alt	-31.408	175.473
Foreslås anvendt således:			
	Foreslået udbytte	2.000	1.000
	Overført til overført overskud eller underskud	-33.408	174.473
	I alt	-31.408	175.473
	Årets resultat	-31.408	175.473
	Opskrivning af omvurderede aktiver efter pensionsafkastskat og henlæggelse til de forsikrede	0	0
	Anden totalindkomst i alt, jf. egenkapitalopgørelsen	0	0
	ÅRETS TOTALINDKOMST	-31.408	175.473

Balance pr. 31. december

Aktiver

Note Alle beløb er anført i hele 1.000 kr.		31.12.2016	31.12.2015
9	Driftsmidler	3.069	1.588
	MATERIELLE AKTIVER, I ALT	3.069	1.588
10	Investeringsejendomme	180.845	218.230
11	Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	9.241.057	8.546.789
12	Kapitalandele i associerede virksomheder	1.073.548	1.137.394
	Investeringer i tilknyttede og associerede virksomheder, i alt	10.314.605	9.684.183
	Kapitalandele	558.323	2.302.308
	Investeringsforeningsandele	10.040.440	7.311.877
	Obligationer	35.325.288	38.368.186
	Pantesikrede udlån	4.409.543	3.342.878
	Andre udlån	699	1.826
35	Øvrige	5.677.647	5.271.445
	Andre finansielle investeringsaktiver, i alt	56.011.940	56.598.520
13	INVESTERINGSAKTIVER, I ALT	66.507.390	66.500.933
14	INVESTERINGSAKTIVER TILKNYTTET MARKEDSRENTEPRODUKTER	37.346.697	35.805.528
	Genforsikringsandele af erstatningshensættelser	180.166	189.171
	Genforsikringsandele af hensættelser til forsikringskontrakter, i alt	180.166	189.171
	Tilgodehavender hos forsikringstagere	258.025	96.646
	Tilgodehavender i forbindelse med direkte forsikringskontrakter, i alt	258.025	96.646
	Tilgodehavender hos forsikringsvirksomheder	161.451	162.325
	Tilgodehavender hos tilknyttede virksomheder	169.133	39.580
	Andre tilgodehavender	37.389	36.789
	TILGODEHAVENDER, I ALT	806.164	524.511
	Aktuelle skatteaktiver	222.578	145.916
	Pensionsafkastskat	0	149.287
	Likvide beholdninger	443.300	24.354
	ANDRE AKTIVER, I ALT	665.878	319.557
	Tilgodehavende renter	564.788	552.578
	Andre periodeafgrænsningsposter	25.329	79.993
	PERIODEAFGRÆSNINGSPOSTER, I ALT	590.117	632.571
	AKTIVER, I ALT	105.919.315	103.784.688

Balance pr. 31. december

Passiver

Note	Alle beløb er anført i hele 1.000 kr.	31.12.2016	31.12.2015
15	Aktiekapital	1.000	1.000
16	Sikkerhedsfond	273.849	273.849
	Reserver, i alt	273.849	273.849
	Overført overskud eller underskud	3.069.038	3.102.446
	Foreslået udbytte	2.000	1.000
15	EGENKAPITAL, I ALT	3.345.887	3.378.295
20	Overskudskapital	0	264.963
17	Anden ansvarlig lånekapital	90.000	90.000
	ANSVARLIG LÅNEKAPITAL, I ALT	90.000	354.963
	Præmiehensættelser	600.033	0
18	Livsforsikringshensættelser, gennemsnitsrente	54.422.553	52.934.837
21	Livsforsikringshensættelser, markedsrente	36.041.922	34.859.409
	Fortjenstmargen på livsforsikringer og investeringskontrakter	1.719.226	1.444.287
	Erstatningshensættelser	2.573.558	2.103.717
	Risikomargen på skadesforsikringskontrakter	107.225	105.803
	Hensættelser til bonus og præmierabatter	35.168	53.141
	HENSÆTTELSER TIL FORSIKRINGS- OG INVESTERINGSKONTRAKTER, I ALT	95.499.685	91.501.194
22	Udskudte skatteforpligtelser	112.699	115.107
23	Andre hensættelser	5.062	6.925
	HENSATTE FORPLIGTELSE, I ALT	117.761	122.032
	Gæld i forbindelse med direkte forsikring	259.327	247.552
	Gæld i forbindelse med genforsikring	2.329	18.241
24	Gæld til kreditinstitutter	728.039	1.348.139
	Gæld til tilknyttede virksomheder	451.109	1.413.607
	Anden gæld	5.321.057	5.234.313
	GÆLD, I ALT	6.761.861	8.261.852
	PERIODEAFGRÆNSNINGSPOSTER	104.121	166.352
	PASSIVER, I ALT	105.919.315	103.784.688

- 25 Realiseret resultat
- 26 Sikkerhedsstillelser
- 27 Eventualaktiver og -forpligtelser
- 28 Personaleomkostninger og aflønningsoplysninger
- 29 Nærtstående parter
- 30 Bestyrelsens og direktionens ledelseshverv
- 31 Koncernforhold
- 32 Følsomhedsoplysninger
- 33 Investeringer og etik
- 34 Oplysninger om aktieplaceringer
- 35 Finansielle instrumenter
- 36 Femårsoversigt
- 37 Risikooplysninger
- 38 Alternativ opgørelse af fortjenstmargen - påvirkning på relevante regnskabsposter
- 39 Anvendt regnskabspraksis

Egenkapitalopgørelse

Note Alle beløb er anført i hele 1.000 kr.

Egenkapitalopgørelse 2016	Aktie- kapital	Sikker- hedsfond	Overført overskud eller underskud	Foreslået udbytte	Egenkapital i alt
Egenkapital 01.01.2016 ifølge årsrapport 2015	1.000	273.849	3.177.702	1.000	3.453.551
Ændring af anvendt regnskabspraksis	0	0	-75.256	0	-75.256
Egenkapital 01.01.2016	1.000	273.849	3.102.446	1.000	3.378.295
Udbetalt udbytte i året	0	0	0	-1.000	-1.000
Årets resultat	0	0	-33.408	2.000	-31.408
Værdiregulering af omvurderede aktiver til dagsværdi			14.843		14.843
Pensionsafkastskat af nettoopskrivninger			-2.272		-2.272
Ovf. til livsforsikringshensættelser, gennemsnitsrente efter pensionsafkastskat			-6.892		-6.892
Ovf. til livsforsikringshensættelser, markedsrente efter pensionsafkastskat			-5.679		-5.679
Anden totalindkomst	0	0	0	0	0
Egenkapital 31.12.2016	1.000	273.849	3.069.038	2.000	3.345.887

Egenkapitalopgørelse 2015	Aktie- kapital	Sikker- hedsfond	Overført overskud eller underskud	Foreslået udbytte	Egenkapital i alt
Egenkapital 01.01.2015	1.000	273.849	3.003.229	1.000	3.279.078
Udbetalt udbytte i året	0	0	0	-1.000	-1.000
Årets resultat	0	0	174.473	1.000	175.473
Værdiregulering af omvurderede aktiver til dagsværdi			-6.155		-6.155
Pensionsafkastskat af opskrivninger			941		941
Ovf. til kollektivt bonuspotentiale efter pensionsafkastskat			3.029		3.029
Ovf. hensættelser til unit linked kontrakter efter pensionsafkastskat			2.185		2.185
Anden totalindkomst	0	0	0	0	0
Ændring af anvendt regnskabspraksis			-75.256		-75.256
Egenkapital 31.12.2015	1.000	273.849	3.102.446	1.000	3.378.295

Noter

Note	Alle beløb er anført i hele 1.000 kr.	2016	2015
1	Bruttopræmier		
	Løbende præmier	4.237.081	4.063.717
	Engangspræmier	2.474.432	2.848.480
	Arbejdsmarkedsbidrag	-278.968	-268.838
	Bruttopræmier	6.432.545	6.643.359
	Individuelt tegnede forsikringskontrakter	1.054.034	1.145.031
	Forsikringskontrakter tegnet som led i ansættelsesforhold	5.078.434	5.214.845
	Gruppelivskontrakter	579.045	552.321
	Arbejdsmarkedsbidrag	-278.968	-268.838
	Bruttopræmier	6.432.545	6.643.359
	Kontrakter med bonusordning	2.825.606	2.901.198
	Kontrakter for markedsrenteprodukter	3.606.939	3.742.161
	Bruttopræmier	6.432.545	6.643.359
	Præmieindtægten vedrører udelukkende direkte dansk forretning		
	Antal forsikrede (stk.)		
	Individuelt tegnede forsikringskontrakter	21.895	20.168
	Forsikringskontrakter tegnet som led i et ansættelsesforhold	102.591	102.526
	Gruppelivskontrakter	215.690	186.608
2	Kursreguleringer		
	Investeringsejendomme	2.078	-1.865
	Kapitalandele	-115.327	-1.446.858
	Investeringsforeningsandele	498.228	-485.201
	Obligationer	387.111	-465.716
	Pantesikrede udlån	-121	105
	Andre udlån	-95.195	-44.910
	Anfordringstilgodehavende	28.150	-3.360
	Øvrige (afledte finansielle instrumenter)	705.552	-708.047
	Kursreguleringer	1.410.476	-3.155.852
3	Pensionsafkastskat		
	Individuel PAL	-544.095	-446.627
	Institut PAL	-226.167	128.276
	Regulering vedrørende tidligere år	-8.743	33.150
	Pensionsafkastskat	-779.005	-285.201
4	Udbetalte ydelser		
	Forsikringssummer ved død	-306.130	-209.359
	Forsikringssummer ved kritisk sygdom	-7.400	-4.964
	Forsikringssummer ved invaliditet	-14.206	-12.250
	Forsikringssummer ved udløb	-168.585	-273.576
	Pensions- og renteydelser	-1.685.171	-1.553.140
	Tilbagekøb	-5.353.204	-3.864.085
	Kontant udbetalte bonusbeløb	-371.301	-337.666
	Udbetalte ydelser	-7.905.997	-6.255.040
5	Erhvervsomkostninger		
	Provisioner af selskabets direkte kontrakter	-2.973	-3.122
	Andre erhvervsomkostninger	-43.555	-42.402
	Erhvervsomkostninger	-46.528	-45.524
6	Egenkapitalens investeringsafkast og overført investeringsafkast		
	Forrentning af egenkapitalen	69.705	55.579
	Overført investeringsafkast af syge- og ulykkesforsikring	74.094	17.087
	Overført investeringsafkast	143.799	72.666

Noter

Note Alle beløb er anført i hele 1.000 kr.		2016	2015
7	Forsikringsteknisk resultat af syge- og ulykkesforsikring		
	Præmieindtægter		
	Bruttopræmier	480.209	481.353
	Afgivne forsikringspræmier	-20.178	-24.544
	Ændring i præmiehensættelser	-600.033	26
	Præmieindtægter f.e.r., i alt	-140.002	456.835
	Forsikringsteknisk rente	-32.415	-6.891
	Erstatningsudgifter		
	Udbetalte erstatninger	-305.078	-234.106
	Modtaget genforsikringsdækning	41.183	19.542
	Ændring i erstatningshensættelser	-389.959	-271.320
	Ændring i risikomargen	-1.422	0
	Ændring i genforsikringsandel af erstatningshensættelser	-9.005	19.468
	Erstatningsudgifter f.e.r., i alt	-664.281	-466.416
	Bonus og præmierabatter	17.485	-40.306
	Forsikringsmæssige driftsomkostninger		
	Erhvervsomkostninger	-38.465	-31.794
	Administrationsomkostninger	-61.822	-54.570
	Provisioner og gevinstandele fra genforsikringsselskaber	3.423	3.405
	Forsikringsmæssige driftsomkostninger f.e.r., i alt	-96.864	-82.959
	Investeringsafkast	26.627	9.556
	Forsikringsteknisk resultat af syge- og ulykkesforsikring	-889.450	-130.181
	Bruttoerstatningsudgifter		
	Erstatningsudgifter vedrørende skader indtruffet i regnskabsåret	-634.050	-468.500
	Afløbsresultat vedrørende skader indtruffet i tidligere regnskabsår	-60.987	-36.926
	Bruttoerstatningsudgifter	-695.037	-505.426
	Genforsikringens andel af erstatningsudgifter		
	Erstatningsudgifter vedrørende skader indtruffet i regnskabsåret	25.717	61.883
	Afløbsresultat vedrørende skader indtruffet i tidligere regnskabsår	6.461	-22.873
	Genforsikringens andel af erstatningsudgifter	32.178	39.010
	Erstatningsudgifter f.e.r., i alt	-662.859	-466.416
	Afløbsresultat for egen regning	-54.526	-59.799
	Ændring i erstatningshensættelser		
	Ændring i bruttoerstatningshensættelser, i alt	-469.841	-285.742
	Ændring i hensættelser for løbende ydelser som følge af diskontering overført til <i>Forsikringsteknisk rente og Investeringsafkast</i>	79.882	14.422
	Ændring i erstatningshensættelser	-389.959	-271.320
	Bruttoerstatningsudgifter		
	Antallet af erstatninger (stk.)	952	859
	Gennemsnitlig erstatning for indtrufne skader	730	528
	Erstatningsfrekvens	0,4%	0,3%
	Forsikringsteknisk rente		
	Beregnet forsikringsteknisk rente af præmiehensættelser opgjort efter §69a	2.580	21.461
	Diskontering af erstatningshensættelser overført fra <i>Ændring i erstatningshensættelser</i>	-34.995	-28.352
	Forsikringsteknisk rente	-32.415	-6.891
	Investeringsafkast		
	Investeringsafkast vedrørende regnskabsperioden	74.094	17.087
	Overført til <i>Forsikringsteknisk rente</i>	-2.580	-21.461
	Effekt af ændret diskonteringsssats af erstatningshensættelser overført fra <i>Ændring i erstatningshensættelser</i>	-44.887	13.930
	Investeringsafkast	26.627	9.556

Noter

Note	Alle beløb er anført i hele 1.000 kr.	2016	2015
8	Skat		
	Aktuel selskabsskat af årets indkomst	-25.582	-51.347
	Ændring i udskudt skat, tidligere år	-28.474	-832
	Ændring i udskudt skat	31.069	-2.249
	Regulering til aktuel skat, tidligere år	59.697	-2.592
	Udenlandske skatter	-4.028	-
	Skat	32.682	-57.020
	Skatteprocent		
	Årets resultat før skat	-64.090	232.493
	Resultat af selvstændigt selskabsskattepligtige dattervirksomheder	-22.188	-5.242
	Skattemæssige reguleringer	61.333	850
	Korrigeret resultat for året	-24.946	228.101
	Dansk skat heraf, aktuel dansk skattesats	5.488	-53.603
	Reguleringer til tidligere år	31.222	-3.425
	Udenlandske skatter	-4.028	0
	Resultatført skat af årets resultat	32.682	-57.020
9	Driftsmidler		
	Kostpris primo	2.851	6.161
	Tilgang	2.183	827
	Afgang	-397	-4.137
	Kostpris ultimo	4.637	2.851
	Afskrivninger primo	-1.262	-3.589
	Tilgang	-455	-1.193
	Afgang	149	3.519
	Afskrivninger ultimo	-1.568	-1.263
	Regnskabsmæssig værdi ultimo	3.069	1.588
10	Investeringsejendomme		
	Dagsværdi/regnskabsmæssig værdi primo	218.230	358.373
	Tilgang	0	-75
	Afgang	-40.120	-138.579
	Årets værdiregulering til dagsværdi	2.735	-1.489
	Dagsværdi/regnskabsmæssig værdi ultimo	180.845	218.230
	Afkastprocenter, der er lagt til grund ved værdiansættelse til dagsværdi efter DCF-modellen:		
	Vægtet gennemsnit	6,3%	6,5%
	Vægtet gennemsnit erhvervsejendomme	6,3%	6,5%
	Vægtet gennemsnit boligejendomme	-	-
	På udvalgte ejendomme har der været eksterne eksperter involveret i værdiansættelsen.		

Noter

Note Alle beløb er anført i hele 1.000 kr.		31.12.2016	31.12.2015		
11	Kapitalandele i tilknyttede virksomheder				
	Regnskabsmæssig værdi primo	21.941.032	19.728.854		
	Tilgang	977.590	281.618		
	Afgang	-67.009	-211.671		
	Udbetalt udbytte	-750.000	0		
	Resultat	2.110.829	2.142.231		
	Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	24.212.442	21.941.032		
	Heraf indregnet under investeringsaktiver tilknyttet markedsrenteprodukter, jf. note 14	-14.971.385	-13.394.243		
	I alt	9.241.057	8.546.789		
	Heraf foreslået udbytte	0	750.000		
Supplerende oplysninger fra årsrapporter m.v. vedrørende kapitalandele i tilknyttede virksomheder (seneste regnskabsoplysninger):					
	<u>Navn</u>	<u>Hjemsted</u>	<u>Ejerandel</u>	<u>Resultat</u>	<u>Egenkapital</u>
				<u>31.12.2016</u>	<u>31.12.2016</u>
	AP Ejendomme A/S	København	100%	537.808	5.604.687
	AP Pensionsservice A/S	København	100%	2.316	85.604
	AP Invest Kapitalforening	København	86%	1.854.662	20.847.278
	nærpension A/S	København	100%	824	9.123
	AP Investeringsforvaltning A/S opløst efter frivillig likvidation	København	100%	22	0
	Dansk Farmland K/S	Fredericia	100%	18.346	549.597
12	Kapitalandele i associerede virksomheder				
	Regnskabsmæssig værdi primo	2.066.745	1.511.022		
	Tilgang	221.648	278.239		
	Afgang	-37.721	-250		
	Udbetalt udbytte	-109.108	-82.168		
	Resultat - indregnet via resultatopgørelsen	-47.728	366.057		
	Resultat - indregnet via anden totalindkomst	14.843	-6.155		
	Kapitalandele i associerede virksomheder	2.108.679	2.066.745		
	Heraf indregnet under investeringsaktiver tilknyttet markedsrenteprodukter, jf. note 14	-1.035.131	-929.351		
	I alt	1.073.548	1.137.394		

Noter

Note Alle beløb er anført i hele 1.000 kr.		31.12.2016	31.12.2015
13	Investeringsaktiver tilknyttet gennemsnitsrenteprodukter		
	Specifikation af aktiver tilknyttet gennemsnitsrenteprodukter og deres afkastprocent fremgår af oversigt på side 13 i ledelsesberetningen.		
14	Investeringsaktiver tilknyttet markedsrenteprodukter		
	Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	14.971.385	13.394.243
	Kapitalandele i associerede virksomheder	1.035.131	929.351
	Kapitalandele	5.321.189	2.717.506
	Investeringsforeningsandele	7.696.077	10.624.564
	Obligationer	8.322.775	8.139.770
	Anfordringstilgodehavender	140	94
	Investeringsaktiver tilknyttet markedsrenteprodukter	37.346.697	35.805.528
	Specifikation af aktiver tilknyttet markedsrenteprodukter og deres afkastprocent fremgår af oversigt på side 13 i ledelsesberetningen.		
15	Egenkapital og kapitalgrundlag		
	Aktiekapital	1.000	1.000
	Aktiekapitalen består af 1 aktie à 1.000 t.kr. Aktiekapitalen er ikke opdelt i aktieklasser.		
	Kapitalgrundlag		
	Egenkapital	3.345.887	
	Overskudskapital (særlige bonushensættelser)	0	
	Anden ansvarlig lånekapital	90.000	
	Foreslået udbytte	-2.000	
	Fortjenstmargen i solvensbalancen	1.583.231	
	Ændret værdiansættelse af immaterielle anlægsaktiver i solvensbalancen	-172.055	
	Ændrede indregningsprincipper for udskudt skat i solvensbalancen	-239.786	
	Kapitalgrundlag i solvensbalancen	4.605.277	
16	Sikkerhedsfond	273.849	273.849
	Af sikkerhedsfonden er 137.712 t.kr. henlagt af ubeskattede midler. Egenkapitalen i Finanssektorens Pensionskasse blev i forbindelse med fusion pr. 1. januar 2012 indskudt uden aktuel skattebetaling i overensstemmelse med reglerne i selskabskatteloven. Hvis egenkapitalen nedbringes til mindre end 2.643 mio.kr., vil det udløse genbeskatning med op til 209 mio.kr. svarende til skat af den fra FSP indskudte egenkapital pr. 1. januar 2012. Jf. regnskabsbekendtgørelsens § 76 er der ikke afsat udskudt skat af den ubeskattede del af sikkerhedsfonden eller den ved fusionen erhvervede ikke-selskabsbeskattede egenkapital, idet ledelsen med baggrund i realiserede resultater siden 2012 og forventninger til de kommende år ikke forventer, at der indtræffer en situation, der vil udløse beskatning.		
17	Anden ansvarlig lånekapital	90.000	90.000
	Lånet er ydet i overensstemmelse med reglerne om supplerende kapital i lov om finansiel virksomhed. Lånet er denomineret i danske kroner. Lånet er uamortisabelt og udløber den 15. september 2017. Dog forfalder lånet til betaling uden Finanstilsynets tilladelse, hvis AP Pension livsforsikringsaktieselskab træder i likvidation, erklæres konkurs eller omdannes til en virksomhed, der ikke er omfattet af den danske finansielle lovgivning. Rentesatsen er 4,8666% og renten har udgjort	4.380	4.380
	Omkostninger ved optagelse af ansvarlig lånekapital i året har udgjort	-	-

Noter

Note	Alle beløb er anført i hele 1.000 kr.	31.12.2016	31.12.2015
18 Livsforsikringshensættelser - gennemsnitsrente			
Livsforsikringshensættelser primo		52.934.837	49.670.865
Overført til/fra erstatningshensættelser primo		0	-12.987
Fortjenstmargen primo		897.875	0
Forsikringsmæssige hensættelser primo		53.832.712	49.657.878
Kollektivt bonuspotentiale primo		-5.307.407	0
Akkumuleret værdiregulering primo		-7.511.650	-8.904.441
Retrospektive hensættelser primo		41.013.655	40.753.437
Brutto præmier		2.825.605	2.901.199
Rentetilskrivning		1.367.759	1.557.985
Forsikringsydelse		-3.871.989	-3.516.172
Omkostningstillæg efter tilskrivning af omkostningsbonus		-163.491	-148.273
Risikogevinst efter tilskrivning af risikobonus		-110.374	-115.130
Overførsel fra/til unit-linked kontrakter		243.536	-420.874
Overført fra overskudskapital, netto		0	1.483
Retrospektive hensættelser ultimo		41.304.701	41.013.655
Akkumuleret værdiregulering ultimo		8.482.817	7.511.650
Kollektivt bonuspotentiale ultimo		5.771.966	5.307.407
Forsikringsmæssige hensættelser ultimo		55.559.484	53.832.712
Fortjenstmargen ultimo		-1.136.931	-897.875
Livsforsikringshensættelser - gennemsnitsrente		54.422.553	52.934.837

Fordeling af livsforsikringshensættelser efter rentegrupper for de forsikringsbestande der er omfattet af bekendtgørelse om kontributionsprincippet 31.12.2016:

	Garanterede ydelser	Individuelt bonus-potentiale	Kollektivt bonus-potentiale	Fortjenstmargen	Udlægskonto	Risikomargen
AIA R1-FSP 1,00%	689.711	0	55.800	11.673	0	1.449
R2 1,00%-2,00%	3.865.984	156.681	975.581	69.466	0	9.179
AIA 1,00%-2,00%	9.005.464	0	1.286.290	107.926	0	16.965
FSP 2,00%-3,00%	4.966.667	0	543.180	106.892	0	11.449
R3 2,00%-3,00%	1.847.721	0	367.128	33.965	0	3.967
R4 3,00%-4,00%	4.237.860	0	385.530	87.460	0	9.222
R5 4,00%-5,00%	13.303.682	0	1.081.404	269.249	0	27.647
I alt	37.917.089	156.681	4.694.913	686.631	0	79.878
Risikogrupper			201.775		0	
Omkostningsgrupper			642		0	
I alt			4.897.330		0	
			Afkast-procent	Bonusgrad		
AIA R1-FSP 1,00%			5,1%	8,1%		
R2 1,00%-2,00%			5,6%	29,1%		
AIA 1,00%-2,00%			6,3%	14,7%		
FSP 2,00%-3,00%			8,4%	14,7%		
R3 2,00%-3,00%			4,4%	22,8%		
R4 3,00%-4,00%			8,4%	11,8%		
R5 4,00%-5,00%			7,6%	13,0%		

Omkostningsgrupper inden for kontribution

Omkostningstillæg efter tilskrivning af omkostningsbonus	113.564
Forsikringsmæssige driftsomkostninger	-101.539
Omkostningsresultat	12.025
Omkostningsresultat i procent	0,03%

Risikogrupper inden for kontribution

Risikoresultat efter tilskrivning af risikobonus	70.564
Risikoresultat efter tilskrivning af risikobonus i procent	0,17%

Forrentning af kundemidler efter omkostninger før skat

5,9%

Noter

Note Alle beløb er anført i hele 1.000 kr.

18 Livsforsikringshensættelser - gennemsnitsrente (fortsat)

Fordeling af livsforsikringshensættelser efter rentegrupper for de forsikringsbestande der er omfattet af bekendtgørelse om kontributionsprincippet ultimo 2015:

	Garanterede ydelser	Individuelt bonus-potentiale	Kollektivt bonus-potentiale	Fortjenst-margen	Udlægskonto	Risikomargen	Bonusgrad
AIA R1-FSP 1,00%	723.954	6.001	51.597	0	0	20.779	8,0%
R2 1,00%-2,00%	3.771.579	238.990	930.994	74.339	0	3.758	29,6%
AIA 1,00%-2,00%	8.484.535	52.863	1.231.852	138.245	0	7.424	15,1%
FSP 2,00%-3,00%	4.865.226	0	502.897	120.291	0	4.112	13,2%
R3 2,00%-3,00%	1.815.161	0	380.587	44.155	0	1.679	23,3%
R4 3,00%-4,00%	4.248.311	0	362.897	93.657	0	19.358	10,5%
R5 4,00%-5,00%	13.233.479	0	986.846	188.052	0	142.421	11,6%
I alt	37.142.245	297.854	4.447.670	658.739	0	199.531	
Risikogrupper			190.061		0		
Omkostningsgrupper			1.005		0		
I alt			4.638.736		0		

Fordeling af livsforsikringshensættelser efter forsikringskontrakternes oprindelige grundlagsrenter ultimo for de forsikringsbestande, der ikke er omfattet af bekendtgørelse om kontributionsprincippet 31.12.2016:

	Garanterede ydelser	Individuelt bonus-potentiale	Kollektivt bonus-potentiale	Fortjenst-margen	Risikomargen
AP Stabil 0%	20.630	10.082.094	874.636	450.300	20.630
Gruppeliv mv. 0%	435.624	0	0	0	5.153
>5,00%	38.468	0	0	0	0
	494.722	10.082.094	874.636	450.300	25.783
			Afkast-procent	Bonusgrad	
AP Stabil 0%			5,4%	102,9%	
Gruppeliv mv. 0%			2,0%	0,0%	
>5,00%			2,0%	0,0%	

Omkostningsgrupper uden for kontribution

Omkostningstillæg efter tilskrivning af omkostningsbonus	49.928
Forsikringsmæssige driftsomkostninger	-42.629
Omkostningsresultat	7.299
Omkostningsresultat i procent	0,07%

Risikogrupper uden for kontribution

Risikoresultat efter tilskrivning af risikobonus	39.810
Risikoresultat efter tilskrivning af risikobonus i procent	0,36%

Fordeling af livsforsikringshensættelser efter forsikringskontrakternes oprindelige grundlagsrenter ultimo for de forsikringsbestande, der ikke er omfattet af bekendtgørelse om kontributionsprincippet ultimo 2015:

	Garanterede ydelser	Individuelt bonus-potentiale	Kollektivt bonus-potentiale	Fortjenst-margen	Risikomargen	Bonusgrad
AP Stabil 0%	7.975	9.676.364	668.671	239.136	7.975	6,7%
Gruppeliv mv. 0%	460.071	0	0	0	7.204	0,0%
>5,00%	42.922	0	0	0	0	0,0%
	510.968	9.676.364	668.671	239.136	15.179	

Noter

Note	Alle beløb er anført i hele 1.000 kr.	31.12.2016	31.12.2015							
19	Kollektivt bonuspotentiale									
	Saldo primo	-	4.588.565							
	Ændring via resultatopgørelsen	-	468.386							
	Ændring via anden totalindkomst	-	-3.029							
	Ændring af anvendt regnskabspraksis	-	-5.053.922							
	Saldo ultimo	-	0							
	Kollektivt bonuspotentiale indgår fra og med 1. januar 2016 direkte i livsforsikringshensættelserne.									
20	Overskudskapital									
	Saldo primo	264.963	290.727							
	Forrentning	-17.720	18.026							
	Overført til/fra overskudskapital inkl. udbetalinger	-247.243	-34.587							
	Ændring af anvendt regnskabspraksis	-	-9.203							
	Saldo ultimo	0	264.963							
21	Livsforsikringshensættelser - markedsrente									
	Livsforsikringshensættelser primo	34.859.409	32.794.497							
	Fortjenstmargen primo	546.413	-							
	Forsikringsmæssige hensættelser primo	35.405.822	32.794.497							
	Bruttopræmier	3.606.939	3.742.160							
	Rentetilskrivning	1.914.579	1.223.429							
	Forsikringsydelse	-4.012.660	-2.729.514							
	Omkostningstillæg	-85.997	-74.490							
	Risikogevinst efter tilskrivning af risikobonus	-13.189	5.117							
	Overført til/fra overskudskapital, netto	225.895	23.750							
	Andet	-	-1							
	Overførsel til/fra bonusberettigede kontrakter	-243.536	420.874							
	Retrospektive hensættelser ultimo	36.797.853	35.405.822							
	Akkumuleret værdiregulering ultimo	-173.635	-							
	Forsikringsmæssige hensættelser ultimo	36.624.218	35.405.822							
	Fortjenstmargen ultimo	-582.296	-546.413							
	Livsforsikringshensættelser - markedsrente	36.041.922	34.859.409							
	Forrentning af kundemidler efter omkostninger før skat	5,9%								
		Andel af gennemsnitlige								
	År til pension	hensættelser	Afkast i % Risiko							
	30 år	6,9%	9,8% 4,75							
	15 år	26,8%	8,9% 4,50							
	5 år	12,4%	6,9% 3,50							
	5 år efter	3,8%	5,0% 2,00							
	Ikke livscyklus	50,1%	6,5% 4,25							
	Alle markedsrenteprodukter bortset fra produkter, hvor forsikringstagerne selv vælger aktiverne, er fordelt i intervaller, hvori de ovenfor angivne år til pension indgår.									
	Risikotallet er kategoriseret ved anvendelsen af følgende skala:									
	<table border="1"> <tr> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> <td>5</td> <td>6</td> <td>7</td> </tr> </table>			1	2	3	4	5	6	7
1	2	3	4	5	6	7				
	<p>←-----→</p> <p>Lav risiko Høj risiko</p> <p>Typisk lavt afkast Typisk højt afkast</p>									
22	Udskudte skatteforpligtelser									
	Hensatte forpligtelser	-1.114	-1.524							
	Inventar	109	170							
	Ejendomme	113.704	116.460							
	Udskudte skatteforpligtelser	112.699	115.107							
	Saldo primo	115.107	110.839							
	Andel af primo overført fra/til tidligere 3A beskattet koncernselskab	187	1.187							
	Årets forskydning, jf. note 8	-2.595	3.081							
	Udskudte skatteforpligtelser	112.699	115.107							

Noter

Note Alle beløb er anført i hele 1.000 kr.		31.12.2016	31.12.2015
23	Andre hensættelser Posten omfatter resterende hensat forpligtelse til kontrakter på i alt oprindeligt 67 mio.kr. Forpligtelsen omfatter kontrakt med FSP's tidligere outsourcingleverandør Forca, samt huslejekontrakt på FSP's tidligere domicil.		
24	Gæld til kreditinstitutter Gæld til kreditinstitutter Heraf gæld vedrørende repo-forretninger Af gælden forfalder mere end 5 år efter balancetidspunktet	728.039 -287.700 440.339 0	1.348.139 -50.743 1.297.396 3.842
25	Realiseret resultat Fordeling af realiseret resultat Egenkapitalen Overskudskapital De forsikrede Realiseret resultat (for 2016 inkl. effekter i åbningsbalancen)	258.881 10.837 1.139.956 1.409.674	203.830 16.239 1.055.480 1.275.549
26	Sikkerhedsstillelser Følgende aktiver til regnskabsmæssig værdi er medtaget i register efter §167 i lov om finansiel virksomhed: Investeringsejendomme Kapitalandele i tilknyttede og associerede virksomheder Kapitalandele Investeringsforeningsandele Obligationer Pantesikrede udlån Andre udlån Øvrige (herunder derivater mv.) Genforsikringskontrakter Tilgodehavender hos forsikringsvirksomheder Tilgodehavende hos tilknyttede virksomheder Anfordringstilgodehavender Tilgodehavende renter Registrerede aktiver i alt	180.845 26.375.983 5.879.512 11.982.112 43.143.019 4.409.543 1.073 4.976.691 180.166 161.451 169.133 686 564.788 98.025.002	218.230 19.318.543 5.019.814 17.936.491 46.303.978 3.363.192 1.826 601.276 351.496 0 39.580 3.198 555.614 93.713.238
	Følgende aktiver til regnskabsmæssig værdi er stillet til sikkerhed på collateral-aftaler vedrørende finansielle instrumenter eller er reprofiansieret og dermed ikke disponible: Obligationer og likvide beholdninger	1.106.437	254.908
27	Eventualaktiver og -forpligtelser EU-domstolen har i 2014 afsagt en præjudiciel dom, hvorefter visse ydelser til investeringsforenings-lignende pensionskasser potentielt kan fritages for moms. Østre Landsret har i 2015 truffet endelig dansk afgørelse i sagen og SKAT har i forlængelse heraf i efteråret 2015 udsendt styresignaler herom. Styresignalerne implementerer praksisændringen i dansk praksis så pensionskasser og livsforsikringsselskaber omfattes af momsfritagelsen. Selskabet har opgjort skønnet tilgodehavende efter retningslinjerne i styresignalerne. Den endelige definition af hvilke ydelser, der er omfattet af fritagelsen samt opgørelsen af kravenes endelige størrelse vil først blive afklaret ved sagsbehandling hos SKAT. Selskabet hæfter ubegrænset og solidarisk for selskabsskat i andre sambeskattede selskaber i sambeskatningskredsen. Selskabet er fællesregistreret med de øvrige virksomheder i AP-koncernen. Som følge heraf hæfter selskabet solidarisk for det samlede afgiftstilsvær med de øvrige virksomheder under fællesregistreringen. Der påhviler momsreguleringsforpligtelse på én af selskabets ejendomme. Selskabet har givet tilsagn om yderligere investering i aktier, investeringsfonde mv. for et beløb på 4.530.081 t.kr. (2015: 2.815.543 t.kr.) Selskabets størrelse og forretningsomfang indebærer, at selskabet til stadighed er part i diverse rets- og ankenævns-sager. De verserende sager forventes ikke at få væsentlig indflydelse på selskabets finansielle stilling. Selskabet har i 2016 modtaget stævning i form af gruppesøgsmål vedrørende omvalg til markedsrente i det tidligere FSP Pension i 2011. Stævningen mod selskabet kommer fra Foreningen Gruppessøgsmål, som omfatter 211 medlemmer. Selskabet fusionerede med FSP Pension i 2012. Det er sagsøgernes påstand, at omvalget skal annulleres, og at kunderne derved skal stilles, som om de ikke havde foretaget omvalg fra gennemsnitsrente til markedsrente. Sagerne har tidligere været behandlet i Ankenævnet for Forsikring og sagerne blev afgjort til selskabets fordel i 2016.		

Noter

Note Alle beløb er anført i hele 1.000 kr.		2016	2015
28	Personaleomkostninger og aflønningsoplysninger		
	Personaleomkostninger		
	Lønninger og vederlag	186.645	164.060
	Pensionsbidrag	33.373	29.305
	Afgifter beregnet på grundlag af personaleantallet eller lønsummen	28.246	22.442
	Personaleomkostninger i alt	248.264	215.807
	Aflønningsoplysninger i henhold til bekendtgørelse om lønpolitik mv.		
		Antal personer i gruppen	
		<u>2016</u>	<u>2015</u>
	Fast løn og pensionsbidrag til direktion	2	2
	Variabel løn og pensionsbidrag til direktion		
	Vederlag til bestyrelse	9	9
	Fast løn og pensionsbidrag til øvrige ansatte, hvis aktiviteter har væsentlig indflydelse på virksomhedens risikoprofil	21	17
	Variabel løn og pensionsbidrag til øvrige ansatte, hvis aktiviteter har væsentlig indflydelse på virksomhedens risikoprofil		
	Lønninger, pensionsbidrag og vederlag til direktion, bestyrelse og øvrige ansatte, hvis aktiviteter har væsentlig indflydelse på virksomhedens risikoprofil	53.952	32.543
	I forbindelse med Søren Dal Thomsens fratrædelse er der i årsregnskabet i henhold til ansættelseskontrakten indregnet 12 måneders løn og pension samt en godtgørelse i forbindelse med fratrædelse svarende til 24 måneders løn og pension mv., i alt 15,8 mio.kr.		
	Selskabets lønpolitik er gengivet på www.appension.dk/loenpolitik .		
	Faste lønninger, pensionsbidrag og vederlag til direktion		
	Søren Dal Thomsen (fratrådt som adm. direktør december 2016)	20.974	4.950
	Bo Normann Rasmussen, adm. direktør	3.981	3.795
	I alt	24.955	8.745
	Vederlag for direktionens deltagelse i bestyrelser og repræsentantskaber tilfalder enten direkte eller indirekte AP Pension.		
	Bo Normann Rasmussen kan opsige sin stilling med 12 måneders varsel.		
	AP Pension kan opsige Bo Normann Rasmussen med 12 måneders varsel, og han vil i så fald modtage en fratrædelsesgodtgørelse svarende til 12 måneders løn.		
	Vederlag til bestyrelse		
	Niels Dengsø Jensen, gårdejer, formand	265	250
	Søren Tinggaard, Associate Vice President, næstformand	265	250
	Anne Mette Boutrup, projektchef	0	110
	Ole E. Hansen, Senior Director	118	110
	Karsten Laursen, økonomidirektør	118	110
	Jesper Loiborg, adm. direktør/CEO	170	140
	Lasse Nyby, adm. direktør	170	140
	Peter Thomasen, mæglerkundechef	90	0
	Jørgen Wisborg, adm. direktør	118	73
	Jens Muff Wissing, afdelingschef	118	110
	I alt for medlemmer i bestyrelsen på tidspunktet for regnskabsaflæggelsen	1.432	1.293
	Anne Mette Boutrup, projektchef	28	0
	Michael Budolfsen, næstformand i Finansforbundet	0	37
	I alt vederlag til bestyrelse	1.460	1.330
	Gennemsnitligt antal heltidsbeskæftigede i regnskabsperioden	270	241
29	Nærtstående parter		
	Ydelser leveret mellem interne koncernselskaber		
	Administrationsydelser leveret mellem interne koncernselskaber afregnes på omkostningsdækkende basis.		
	Øvrige transaktioner med nærtstående parter		
	Bortset fra ovenstående og den almindelige aflønning ydet på sædvanlige vilkår har der ikke været transaktioner med nærtstående parter.		

Noter

Note Alle beløb er anført i hele 1.000 kr.

30 Bestyrelsens og direktionens ledelseshverv

Bestyrelse

Niels Dengsø Jensen

Bestyrelsesformand:

DLG a.m.b.a.

Jyden A/S

Bestyrelsesmedlem:

DLG-koncernen (6 datterselskaber)

Søren Tinggaard

Associate Vice President:

Danish Crown A.m.b.a.

Bestyrelsesmedlem:

Skjern Bank A/S

Ole E. Hansen

Senior Director:

Arla Foods amba

Bestyrelsesmedlem:

Slagelse Erhvervsråd

Slagelse Erhvervscenter A/S

Direktør:

Arla Foods Distribution A/S

Jesper Loiborg

Adm. Direktør/CEO:

KFI Erhvervsdrivende Fond-koncernen

(11 datterselskaber)

Bestyrelsesmedlem:

Arena CPHX P/S (1 datterselskab)

Detail-Forum

Medlem af Repræsentantskabet for:

Foreningen Nykredit

Realdania

Ejendomsforeningen Danmark

Byggesocietetet

Lasse Nyby

Adm. direktør:

Spar Nord Bank A/S

Bestyrelsesformand:

Spar Nord Bank-koncernen (1 datterselskab)

Regionale Bankers Forening

Bestyrelsesmedlem:

Finansrådet

FR I af 16. september 2015 A/S

PRAS A/S

Vækst-Invest Nordjylland A/S

Nykredit Holding A/S

Jørgen Wisborg

Adm. direktør:

OK a.m.b.a.

Bestyrelsesformand:

OK a.m.b.a.-koncernen (6 datterselskaber)

Bestyrelsesmedlem (næstformand):

Schouw A/S

Energi og Olieforum

Direktion

Bo Normann Rasmussen

Bestyrelsesmedlem:

Sydbank A/S

Øvrige ledelsesmedlemmer har ikke andre ledelseshverv bortset fra i andre koncernselskaber.

31 Koncernforhold

AP Pension livsforsikringsaktieselskab er en helejet dattervirksomhed af Foreningen AP Pension f.m.b.a., Østbanegade 135, 2100 København Ø, der udarbejder koncernregnskab, hvori selskabet indgår som dattervirksomhed.

32 Følsomhedsoplysninger

	Påvirkning af egenkapitalen
Alle beløb er anført i mio.kr.	
Rentestigning på 0,7-1,0 procentpoint	-38
Rentefald på 0,7-1,0 procentpoint	-33
Aktiekursfald på 12%	-2
Ejendomsprisfald på 8%	-20
Valutakursrisiko (VaR 99%)	-4
Tab på modparter på 8%	0

Skemaet viser følsomheden på investeringsaktiverne og livsforsikringshensættelserne ved indtræden af enkeltstående hændelser. Skemaet er udfyldt i overensstemmelse med vejledningen til de indberetninger om effekterne af risici, som tidligere skulle foretages til Finanstilsynet.

Noter

Note Alle beløb er anført i hele 1.000 kr.

33 Investeringer og etik

AP Pensions etiske retningslinier for investeringer er beskrevet i beretningen på side 12.

34 Oplysninger om aktieplaceringer

På AP Pensions hjemmeside (www.appension.dk) er der en oversigt over de 20 største aktieinvesteringer. Oversigten opdateres årligt pr. årets udgang. På forespørgsel oplyser AP Pension gerne om alle sine aktieinvesteringer. Det vil i så fald være en oversigt pr. seneste årsskifte.

35 Finansielle derivater pr. 31.12.2016

AP Pension anvender finansielle instrumenter til styring af valuta-, rente- og aktierisici. Herudover anvendes rentederivater til afdækning af ydelsesgarantier.

Der er indgået collateral aftaler vedrørende finansielle instrumenter. I den forbindelse er der modtaget sikkerhedsstillelse hovedsagelig i form af likvider på 0 mio. kr.

Finansielle instrumenter indregnes og måles til dagsværdi.

	Udløb	Hovedstol	Regnskabsmæssig værdi
Rentederivater	2019-2050	10.963.676	5.275.645
Valutaterminforretninger	2017	15.796.486	-505.933
Aktieoptioner og - futures	2017	4	-17.537
I alt finansielle instrumenter			4.752.175
Heraf collateraliseret			-3.704.382
I alt finansielle derivater, netto			1.047.793
Indeholdt i følgende regnskabsposter:			
Øvrige investeringsaktiver			5.677.647
Anden gæld			-4.629.854
I alt indregnet under øvrige investeringsaktiver og anden gæld			1.047.793

36 Femårsoversigt

Femårsoversigten bestående af hovedtal og nøgletal findes i beretningen på side 5.

37 Risikoplysninger

Risikoplysninger fremgår af ledelsesberetningen side 8 afsnit "Risikostyring og solvenskapitalkrav", afsnittet "Finansielle risici" på side 8 og afsnittet "Forsikringsrisici" på side 9.

38 Alternativ opgørelse af fortjenstmargen - påvirkning af relevante regnskabsposter

Der henvises til omtalen under anvendt regnskabspraksis om opgørelse af fortjenstmargen. I henhold til AP Pensions skøn og fortolkning af effekten af en beregning efter Finanstilsynets udmelding i sektornyt af 20. maj 2016 er nedenfor angivet påvirkningen af relevante regnskabsposter i årsregnskabet, såfremt kollektivt bonuspotentiale beregnes individuelt med de deraf følgende konsekvenser for opgørelse af fortjenstmargen henførbare til gennemsnitsrenteforsikringer.

	Årsregnskabet	Alternativ
Årets resultat	-31.408	-31.408
Aktiver i alt	105.919.315	105.919.315
Egenkapital	3.345.887	3.345.887
Præmiehensættelser	600.033	600.033
Livsforsikringshensættelser, gennemsnitsrente	54.422.553	54.588.202
Livsforsikringshensættelser, markedsrente	36.041.922	36.041.922
Fortjenstmargen på livsforsikringer og investeringskontrakter	1.719.226	1.553.577
Erstatningshensættelser	2.573.558	2.573.558
Risikomargen på skadesforsikringskontrakter	107.225	107.225
Hensættelser til bonus og præmierabatter	35.168	35.168
Hensættelser forsikrings- og investeringskontrakter, i alt	95.499.685	95.499.685
Øvrige passiver	7.073.743	7.073.743
Passiver, i alt	105.919.315	105.919.315

Som det fremgår, er påvirkningerne af regnskabs poster begrænsede og udgøres alene af forskydninger mellem posterne livsforsikringshensættelser i gennemsnitsrente og fortjenstmargen på 166 mio.kr.

Det aflagte årsregnskab giver efter ledelsens opfattelse et retvisende billede af selskabets resultat, balance, egenkapital og samlede forsikringsmæssige hensættelser, ligesom selskabets finansielle og solvensmæssige situation i det væsentlige er uændret og fortsat stærk også ved anvendelse af de alternative principper.

Noter

39. Anvendt regnskabspraksis

Årsrapporten er aflagt i overensstemmelse med reglerne i lov om finansiel virksomhed samt Finanstilsynets bekendtgørelse om finansielle rapporter for forsikringselskaber og tværgående pensionskasser.

I forbindelse med implementeringen af Solvens II-reglerne er også regnskabsbekendtgørelsen ændret med virkning for 2016. Dette har medført følgende ændringer i anvendt regnskabspraksis:

- Livsforsikringshensættelser opgøres til nutidsværdien af bedste skøn af de forventede betalingsstrømme samt en anden rentekurve.
- Livsforsikringshensættelser og hensættelser til syge- og ulykkesforsikringer indeholder herudover en risikomargen.
- Som ny regnskabspost opgøres fortjenstmargen, som består af nutidsværdien af det forventede fremtidige overskud i kontraktens restperiode. Fortjenstmargen udskilles af livsforsikringshensættelserne.
- Posterne livsforsikringshensættelser og kollektivt bonuspotentiale samles i én post ("Livsforsikringshensættelser, gennemsnitsrente").

- Særlige bonushensættelser omdøbes til "Overskudskapital" og medtages under ro-mertalsposten "Ansvarlig lånekapital, i alt".

Principperne for opgørelse af livsforsikringshensættelser herunder risikomargen samt fortjenstmargen er nærmere beskrevet nedenfor.

Som balancesammenligningstal (inkl. tilhørende noter) pr. 31. december 2015 er medtaget den ændrede åbningsbalance pr. 1. januar 2016, jf. nedenfor.

Med henvisning til regnskabsbekendtgørelsens § 84, stk. 2 er det bl.a. set i forhold til sammenhængen med kontributionsprincippet ikke fundet praktisk muligt at ændre øvrige sammenligningstal, noteoplysninger og femårsoversigter for perioder før 2016 (bortset fra noter relateret til åbningsbalancen), hvorfor disse ikke er direkte sammenlignelige med 2016.

Det har endvidere ikke været muligt at opgøre effekten af praksisændringen på resultatet for 2016 eller hensættelser og egenkapital pr. 31.12.2016.

De beløbsmæssige effekter på regnskabsposter i forbindelse med ændringen af anvendt regnskabspraksis pr. 1. januar 2016 er:

	Egenkapital	Overskudskapital	Livsforsikringshensættelser	Fortjenstmargen	Kollektivt bonuspotentiale	Erstatningshensættelser	Risikomargen på skadesforsikringskontrakter	Hensættelser til unit linked kontrakter	Selskabsskat og pensionsafkastskat
mio.kr.									
Årsregnskabet 31.12.2015	3.454	274	48.772		5.054	2.112		35.406	
Risikomargen SUL mv.	-84	-9	6				106		-19
Ændrede styrkelser, model mv.	8		-746		746	-8			
Udskillelse af fortjenstmargen			-405	1.444	-493			-546	
Omgruppering af poster			5.307		-5.307				
Åbningsbalance 01.01.2016	3.378	265	52.934	1.444	-	2.104	106	34.860	-19

Generelt om indregning og måling

Aktiver indregnes i balancen, når det som følge af en tidligere begivenhed er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil tilflyde selskabet, og aktivets værdi kan måles pålideligt.

Forpligtelser indregnes i balancen, når selskabet som følge af en tidligere begivenhed har en retlig eller faktisk forpligtelse, og det er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil fragå selskabet, og forpligtelsens værdi kan måles pålideligt.

Ved første indregning måles aktiver og forpligtelser til kostpris. Måling efter første indregning sker som beskrevet for hver enkelt regnskabspost nedenfor.

Ved indregning og måling tages hensyn til forudsigelige risici og tab, der fremkommer, inden årsrapporten aflægges, og som be- eller afkræfter forhold, der eksisterede på balancedagen.

I resultatopgørelsen indregnes indtægter i takt med, at de indtjenes, mens omkostninger indregnes med de beløb, der vedrører regnskabsåret.

Ændring i regnskabsmæssige skøn

Den årlige opdatering af levetidsforudsætninger og genkøbshyppigheder mv. øgede selskabets livsforsikringshensættelser med 66 mio. kr. for bestanden opgjort pr. 31. december 2016.

Ved aflæggelsen af årsregnskabet for 2016 er forventningerne til størrelsen af fremtidige tab i syge- og ulykkesforretningen herunder forventning til tabsperiode revurderet. Der er således pr. 31. december 2016 som bedste skøn hensat 600 mio. kr. til dækning af forventede tab i syge- og ulykkesforsikringsforretningen under posten præmiehensættelser. I sammenhæng med den ændrede praksis for eksplicit præsentation af fortjenstmargen i balancen er fortjenstmargen fra relevante grupper med kontrakter, hvortil der også er knyttet tabsgivende syge- og ulykkesforsikringer, anvendt til i givet omfang at finansiere den tilhørende præmiehensættelse i syge- og ulykkesforretningen. Dette er sket via en reduktion af fortjenstmargen, som er indtægtsført i resultatopgørelsen med 383 mio. kr. (indgår i posten *ændring i fortjenstmargen*).

Koncernregnskab

Under henvisning til § 134 i bekendtgørelse om finansielle rapporter for forsikringselskaber og tværgående pensionskasser udarbejdes der ikke koncernregnskab for den koncern, hvori AP Pension livsforsikringsaktieselskab er moderselskab for dattervirksomhederne, som fremgår af note 11 "Kapitalandele i tilknyttede virksomheder".

Ovennævnte virksomheders regnskaber indgår i koncernregnskabet for modervirksomheden Foreningen AP Pension f.m.b.a., København.

Koncerninterne transaktioner

AP Pension livsforsikringsaktieselskab leverer administrative ydelser til koncernens dattervirksomheder. Dog forestår AP Pensionservice A/S koncernens indkøb af it-installationer og er leverandør af it-ydelser til de øvrige selskaber i koncernen.

Alle ydelser leveret til koncerninterne virksomheder afregnes på omkostningsdækkende basis.

Koncerninterne handler med aktiver, herunder værdipapirer, sker til markedspriser.

Koncerninterne mellemværender forrentes.

Resultatopgørelsen

Omregning af transaktioner i fremmed valuta

Alle balanceposter i fremmed valuta omregnes til danske kroner efter balancedagens valutakurs. Transaktioner i årets løb omregnes til transaktionsdagens valutakurs.

Præmier for egen regning

Præmier for egen regning udgøres af årets forfaldne præmier og indskud med fradrag af de til genforsikringen afgivne præmier.

Arbejdsmarkedsbidrag modregnes ved opgørelsen af præmieindtægten for egen regning.

Investeringsafkast

Indtægter fra tilknyttede virksomheder omfatter resultatet efter skat i dattervirksomheder, hvor der udøves bestemmende indflydelse.

Indtægter fra associerede virksomheder omfatter afkast fra investeringer, hvori ejerandelen udgør mellem 20% og 50%, og hvor der således udøves en betydelig men ikke bestemmen- de indflydelse

Indtægter af investeringsejendomme omfatter ejendommenes driftsresultat eksklusive renteudgifter og værdireguleringer, som opføres under de dertil bestemte poster.

Renteindtægter og udbytter mv. indeholder renter af obligationer, udlån og tilgodehavender. I regnskabsposten indgår herudover udbytte fra aktier og investeringsforeningsandele.

Kursreguleringer omfatter såvel realiserede som urealiserede gevinster og tab inkl. valutakursregulering af investeringsaktiver bortset fra tilknyttede virksomheder.

Renteudgifter indeholder renter af lån og anden gæld.

Administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed indeholder ud over direkte omkostninger i forbindelse med investeringsvirksomheden tillige en andel af de samlede omkostninger, som kan henføres til handel med og administration af investeringsaktiverne.

Pensionsafkastskat (PAL)

Pensionsafkastskat dækker dels individuel PAL, som beregnes af kundernes løbende rentetilskrivning og dels institut PAL, som beregnes af afkast vedrørende det kollektive bonuspotentiale samt tekniske hensættelser.

Forsikringsydelse for egen regning

Forsikringsydelse for egen regning indeholder ud over udbetalinger som følge af en forsikringsbegivenhed udbetalte beløb ved tilbagekøb samt kontant udbetalte bonusbeløb med fradrag af de fra genforsikringen refunderede erstatninger og reguleret for bevægelserne i erstatningshensættelser.

Ændring i livsforsikringshensættelser for egen regning

Ændring i livsforsikringshensættelser omfatter årets ændring i livsforsikringshensættelser for såvel gennemsnitsrenteprodukter (inkl. kollektivt bonuspotentiale) som markedsrenteprodukter for egen regning.

Ændring i fortjenstmargen

Ændring i fortjenstmargen omfatter årets ændring i fortjenstmargen.

Forsikringsmæssige driftsomkostninger for egen regning

Den andel af de forsikringsmæssige driftsomkostninger, der kan henføres til erhvervelse og fornyelse af forsikringsbestanden, opføres under erhvervelsesomkostninger. Samtlige erhvervelsesomkostninger udgiftsføres ved forsikringernes tegning.

Administrationsomkostninger omfatter de periodiserede udgifter, der kan henføres til regnskabsåret herunder afgifter til offentlige myndigheder samt årets afskrivninger på inventar, biler mv.

Administrationsvederlag fra tilknyttede virksomheder opgøres på omkostningsdækkende basis og modregnes i de forsikringsmæssige driftsomkostninger.

Endvidere modregnes provisioner og gevinstandele fra genforsikringselskaber.

Overført investeringsafkast

Overført investeringsafkast omfatter egenkapitalens andel af investeringsafkastet samt afkast til syge- og ulykkesforsikring.

Forsikringsteknisk resultat af syge- og ulykkesforsikring

I posten indgår det forsikringstekniske resultat af selskabets bestand af syge- og ulykkesforsikringer. Posten er specificeret i en note til årsrapporten på følgende poster:

- **Præmieindtægter for egen regning**

Præmieindtægter for egen regning omfatter årets opkrævede bruttopræmier med fradrag af de til genforsikringen afgivne præmier reguleret for bevægelserne i præmiehensættelserne svarende til en periodisering efter forsikringernes dækningsperiode samt hensættelse til tabsgivende forsikringer. Endvidere indgår andel af risikomargen henførbart til præmiehensættelserne. Præmiehensættelserne er opført særskilt under hensættelser til forsikrings- og investeringskontrakter.

- **Forsikringsteknisk rente**

Den forsikringstekniske rente beregnes på grundlag af årets gennemsnitlige præmiehensættelser opgjort efter regnskabsbekendtgørelsens § 69a og ved anvendelse af de løbetidsafhængige diskonteringsratser, som offentliggøres af Finanstilsynet.

I den forsikringstekniske rente indgår endvidere den del af ændringen i diskonteringen af de forsikringsmæssige hensættelser, der vedrører løbetidsforkortelsen.

Den forsikringstekniske rente reduceres med pensionsafkastskat.

- **Erstatningsudgifter for egen regning**

Erstatningsudgifter for egen regning omfatter årets udbetalte erstatninger, direkte og indirekte omkostninger forbundet med skadebehandlingen med fradrag af de fra genforsikringen refunderede erstatninger, reguleret for bevægelserne i erstatningshensættelser vedrørende syge- og ulykkesforsikringer herunder andel af risikomargen henførbart til erstatningshensættelserne.

Erstatningsudgifterne for egen regning omfatter således kendte og forventede erstatningsudgifter vedrørende regnskabsåret. Endvidere indgår forskellen (afløbsresultatet) mellem de i regnskabsåret udbetalte og hensatte erstatninger vedrørende skader indtruffet i tidligere år og erstatningshensættelserne ved regnskabsårets begyndelse.

Den del af ændringen i erstatningshensættelserne, der vedrører ændring i diskonteringen, er ikke indeholdt i erstatningsudgifterne, men er derimod indregnet i posterne "Forsikringsteknisk rente" og "Investeringsafkast" vedrørende henholdsvis løbetidsforkortelsen og ændringen i de anvendte diskonteringssatser.

Erstatningshensættelser vedrørende syge- og ulykkesforsikringer ekskl. risikomargen indgår i balancen i en samlet post tillige med erstatningshensættelserne vedrørende livsforsikring.

- **Forsikringsmæssige driftsomkostninger for egen regning**

Posten omfatter den andel af de forsikringsmæssige driftsomkostninger, der kan henføres til erhvervelse, fornyelse og administration af bestanden af syge- og ulykkesforsikringer med fradrag af provisioner og gevinstandele fra genforsikringsselskaber.

Administrationsomkostningerne er reduceret med den andel af omkostningerne, som er overført til erstatningsudgifterne.

- **Investeringsafkast**

Under posten opføres den forholdsmæssige andel af investeringsafkastet, der kan henføres til selskabets bestand af syge- og ulykkesforsikringer.

Den andel af investeringsafkastet, der kan henføres til renteafkastet af den forsikringsmæssige drift, overføres til *Forsikringsteknisk rente*.

I investeringsafkastet er indregnet den del af ændringen i diskonteringen af de forsikringsmæssige hensættelser, der vedrører ændringen i de anvendte diskonteringssatser.

Skat

Aktuel skat af årets resultat beregnes med den aktuelle skatteprocent af årets forventede skattepligtige indkomst.

Der beregnes udskudt skat af alle midlertidige forskelle mellem de regnskabsmæssige og de skattemæssige værdier. Ved beregningen anvendes den skattesats, som er gældende i det indkomstår, hvor den udskudte skat forventes aktualiseret. Fremførte skattemæssige underskud modregnes i grundlaget for beregning af den udskudte skat.

Selskabet er sambeskattet med de øvrige virksomheder i koncernen, og der foretages fuld fordeling af selskabsskatter inden for sambeskatningen, således at selskabsskatten afregnes virksomhederne imellem. Virksomheder med

negativ skattepligtig indkomst modtager således refusion (indtægt) svarende til skatteværdien af underskuddet, der anvendes af andre virksomheder i sambeskatningen. Dog anses den skattepligtige indkomst i datterselskabet AP Ejendomme A/S samt datterselskabet Dansk Farmland K/S' datterselskaber for indtjent i moderselskabet jf. selskabsskattelovens § 3A, hvorfor såvel den aktuelle som den udskudte skat er afsat i moderselskabet.

Jf. regnskabsbekendtgørelsens § 76 indregnes ikke udskudt skat af den ubeskattede del af sikkerhedsfonde eller ikke-selskabsbeskattet egenkapital erhvervet ved fusioner, hvis ledelsen med baggrund i realiserede resultater og forventninger til kommende år ikke forventer, at der indtræffer en situation, der vil udløse beskatning.

Fremførte skattemæssige underskud modregnes i grundlaget for beregning af den udskudte skat.

Balancen

Driftsmidler

Driftsmidler, der består af inventar, biler mv. værdiansættes til anskaffelsværdien med fradrag af akkumulerede afskrivninger.

Afskrivningerne foretages lineært over driftsmidlernes forventede levetid, som udgør 0 til 6 år.

Investeringsejendomme

Investeringsejendomme og investeringsejendomme under udførelse værdiansættes til dagsværdi efter principperne i bekendtgørelsen om finansielle rapporter for forsikringsselskaber og tværgående pensionskasser ved anvendelse af DCF-modellen. Hvis det ikke er muligt at opgøre dagsværdien pålideligt, anvendes kostpris som bedste udtryk herfor.

Dagsværdien opgøres på grundlag af et budgetteret driftsafkast for de kommende 10 år (inkl. forventninger til tomgang og indekseret huslejeniveau i øvrigt for hver ejendom) samt et forventet normalårs-resultat for perioden efter år 10. Pengestrømmene tilbagediskonteres til en dagsværdi pr. balancedagen baseret på et af ledelsen fastsat inflationskorrigeret afkastkrav. Inflationskorrektionen udgør som hovedregel 2%. Endelig tillægges værdien af deposita.

På udvalgte ejendomme har der været eksterne eksperter involveret i værdiansættelsen og boligejendomme til salg er værdiansat til salgspris pr. kvm.

Kapitalandele i tilknyttede og associerede virksomheder

Kapitalandelene værdiansættes efter indre værdis metode, hvilket vil sige, at kapitalandelene er værdiansat til den regnskabsmæssige indre værdi opgjort efter moderselskabets regnskabsprincipper, og at virksomhedens resultat indgår i moderselskabets resultatopgørelse. Eventuel ikke-nedskrevet goodwill indgår under immaterielle aktiver.

Ved indregning af kapital- og resultatandele tages endvidere hensyn til foreliggende ejeraftaler i det omfang, at disse tilsiger en anden reel kapital- og resultatandel end den nominelle kapitalbesiddelse.

Andre finansielle investeringsaktiver

Køb og salg af andre finansielle investeringsaktiver indregnes i balancen på handelsdatoen, og samtidig indregnes en forpligtelse henholdsvis et tilgodehavende svarende til den aftalte pris. Forpligtelsen/tilgodehavendet ophører med indregning på afregningsdatoen.

Børsnoterede finansielle aktiver måles til dagsværdi ud fra lukkekursen på balancedagen. Dagsværdien af udtrukne børsnoterede obligationer måles til nutidsværdien af udtrækningsbeløbet.

Unoterede finansielle aktiver måles til dagsværdi ud fra almindeligt anerkendte værdiansættelsesmetoder.

Dagsværdien af udlån er opgjort ved brug af anerkendte værdiansættelsesmetoder, hvor der særligt tages hensyn til ændringer i kreditrisikoen for de enkelte udlån, den risikofrie rente samt den generelle pris på risiko i markedet.

Oplysning om kurser m.v., der fremkommer efter regnskabsafslutningen, vil alene blive medtaget, såfremt disse er væsentlige for vurderingen af årsregnskabet.

Ægte salgs- og tilbagekøbsforretninger (repo-forretninger) behandles som lån mod sikkerhed.

Finansielle forpligtelser modregnes i de finansielle investeringsaktiver i det omfang, der er modregningsret.

Investeringsaktiver omfattet af regnskabsbekendtgørelsens § 56, stk. 4 måles efter første indregning til omvurderet værdi, hvorefter opskrivninger indregnes direkte på egenkapitalen bortset fra opskrivninger, som modsvarer tidligere nedskrivninger. Nedskrivninger indregnes i resultatopgørelsen, medmindre de modsvarer tidligere opskrivninger og dermed indregnes direkte på egenkapitalen.

Investeringsaktiver tilknyttet markedsrenteprodukter

Køb og salg af investeringsaktiver tilknyttet markedsrenteprodukter indregnes i balancen på handelsdatoen, og samtidig indregnes en forpligtelse henholdsvis et tilgodehavende svarende til den aftalte pris. Forpligtelsen/tilgodehavendet ophører med indregning på afregningsdatoen. Børsnoterede investeringsaktiver tilknyttet markedsrenteprodukter måles til dagsværdi ud fra lukkekursen på balancedagen. Dagsværdien af udtrukne børsnoterede obligationer måles til nutidsværdien af udtrækningsbeløbet.

Unoterede finansielle aktiver måles til dagsværdi ud fra almindeligt anerkendte værdiansættelsesmetoder.

Tilgodehavender

Tilgodehavender måles til amortiseret kostpris, der sædvanligvis svarer til nominal værdi, med fradrag af nedskrivninger til imødegåelse af forventede tab.

Foreslået udbytte

Udbytte, som bestyrelsen indstiller til generalforsamlingens godkendelse, indregnes som en særskilt reserve i egenkapitalen. Udbytte indregnes som en forpligtelse på det tidspunkt, hvor generalforsamlingens beslutning foretages.

Sikkerhedsfond

Vedtægtsmæssig reserve, der i henhold til lovgivningen tjener til delvis dækning af kapitalgrundlaget. Sikkerhedsfonden kan alene anvendes til fordel for de forsikrede.

Overskudskapital

Overskudskapital omfatter særlige bonusansættelser af type B og er risikovillig kapital stillet til rådighed af de forsikrede. Særlige bonusansættelser er individualiserede og indgår i kapitalgrundlaget på lige fod med egenkapitalen.

Præmieansættelser

Præmieansættelserne vedrører syge- og ulykkesforsikringer og opgøres efter den forenklede metode i regnskabsbekendtgørelsens § 69a. Udover ansættelse til den del af præmien, der vedrører risikoperioden, som forløber efter balancedagen, indregnes også skøn over omkostninger til tabsgivende syge- og ulykkesforsikringers forsikringsbegivenheder, som indtræffer efter balancedagen.

Livsforsikringshensættelser

Livsforsikringshensættelserne opdeles i gennemsnitsrenteprodukter og markedsrenteprodukter.

Livsforsikringshensættelserne opgøres i overensstemmelse med regler anmeldt til Finanstilsynet og opdeles i garanterede ydelser, individuelle bonuspotentialer og kollektive bonuspotentialer. For forsikringer i forsikringsklasse I tegnet uden ret til bonus består livsforsikringshensættelsen udelukkende af de garanterede ydelser. For forsikringer i forsikringsklasse III består livsforsikringshensættelsen af garanterede ydelser (risikomargen) og individuelle bonuspotentialer.

Livsforsikringshensættelser før udskillelse af fortjenstmargen opgøres for hver kontrakt på baggrund af det aktuelle renteniveau. Der anvendes rentekurven offentliggjort af EIOPA med volatilitetsjustering. I rentestrukturen indregnes en reduktion som følge af pensionsafkastskat.

I livsforsikringshensættelserne er indregnet en risikomargen, som er det beløb, selskabet forventeligt vil skulle betale en anden forsikringsvirksomhed for, at denne vil overtage risikoen for, at omkostningerne ved at afvikle virksomhedens bestand af forsikringer afviger fra den opgjorte nutidsværdi af de forventede betalingsstrømme.

Risikomargen opgøres for selskabet som helhed ud fra reglerne i Solvens II og fordeles ud på de enkelte grupper forholdsmæssigt efter deres bidrag til opgørelsen.

Ved opgørelsen af livsforsikringshensættelserne anvendes forudsætninger om den forventede fremtidige dødelighed og invaliditetshyppighed. Derudover anvendes forudsætninger om sandsynligheden for overgangen til fripolice og sandsynligheden for genkøb. Forudsætningerne er fastsat på baggrund af erfaringer fra bestandene i AP Pension og anmeldt til Finanstilsynet.

- **Garanterede ydelser**

Garanterede ydelser for garanterede produkter udgør nutidsværdien af bedste skøn af de forventede garanterede betalingsstrømme, dvs. nutidsværdien af sandsynlighedsvægtede betalinger fordelt på ydelser, præmier og omkostninger til administration. Endvidere indgår risikomargen.

Undtaget herfra er hensættelser, der ikke er baseret på "pr. police" hensættelser, såsom gruppeliv, IBNR og RBNS hensættelser. Disse opgøres uændret og indregnes ligeledes under garanterede ydelser.

Garanterede ydelser for ugaranterede produkter består alene af risikomargen.

- **Individuelle bonuspotentialer**

Det individuelle bonuspotentiale er den del af værdien af forsikringstagernes bonusret, som er indeholdt i summen af de retrospektive hensættelser og den akkumulerede værdiregulering.

- **Kollektivt bonuspotentiale**

Kollektivt bonuspotentiale er den del af forsikringstagernes bonusret, som ikke er fordelt til de enkelte.

Akkumuleret værdiregulering

Akkumuleret værdiregulering udtrykker forskellen mellem de forsikringsmæssige hensættelser opgjort til markedsværdi fratrukket kollektivt bonuspotentiale og de retrospektive hensættelser.

En positiv akkumuleret værdiregulering fremkommer, når rente -, risiko - og omkostningsparametre, der indgår i opgørelsen af de garanterede ydelser, er styrket i forhold til de tilsvarende parametre i selskabets tegningsgrundlag. Herudover påvirkes den akkumulerede værdiregulering, hvis en andel af fortjenstmargen er udskilt af kollektivt bonuspotentiale, eller hvis en andel af risikomargen dækkes af basiskapitalgrundlaget.

Akkumuleret værdiregulering reduceres i det omfang, en gruppe finansierer præmiehensættelser tilhørende syge- og ulykkesforsikringer ved hjælp af fortjenstmargen.

Negativ akkumuleret værdiregulering kan opstå, hvis værdien af de forsikredes depoter i regnskabet er reduceret som følge af, at selskabet har indført kursværn, eller pga. førnævnte finansiering af præmiehensættelser.

Fortjenstmargen på livsforsikringer og investeringskontrakter

Fortjenstmargen angiver nutidsværdien af selskabets endnu ikke indtjente fortjeneste på kontrakterne, som forventes indregnet i resultatopgørelsen med tiden.

De fremtidige betalinger fra forsikringstagerne består af fortjenstmargen og risikomargen. For rentegrupper under kontribution beregnes de fremtidige betalinger ud fra rentemarginaler, der tager udgangspunkt i den anvendte risikoforrentningssats korrigeret for sandsynligheden for tab, der skal dækkes af basiskapitalgrundlaget. De fremtidige betalinger fra forsikringstagerne opgøres for ugaranterede produkter ved

en fremskrivning af resultatopgørelse og balance.

Risikomargen fastsættes ud fra en tilbage-diskontering af fremtidige solvenskapitalkrav, og fortjenstmargen udgør derefter de fremtidige betalinger fra forsikringstagerne fratrukket risikomargen. Fortjenstmargen kan dog ikke være negativ.

Fortjenstmargen udskilles først af individuelle bonuspotentialer og dernæst af kollektive bonuspotentialer.

Kontrakter, hvortil der også er knyttet tabsgivende syge- og ulykkesforsikringer, kan i givet omfang finansiere den tilhørende præmiehensættelse i syge- og ulykkesforretningen ved hjælp af egen fortjenstmargen, som derved reduceres.

Efter indførelsen af nye regnskabs-, solvens- og kontributionsbestemmelser er der som følge af Finanstilsynets fortolkningsbidrag i sektornyt 20. maj 2016 opstået usikkerhed om, hvorvidt fortjenstmargen i gennemsnitsrentemiljøet skal opgøres på policeniveau eller rentegruppeniveau. Efter AP Pensions opfattelse giver opgørelse på policeniveau som udmeldt af Finanstilsynet imidlertid ikke et retvisende billede af den praksis, der anvendes for gennemsnitsrentemiljøet. Branchen og Finanstilsynet er i dialog om det nye fortolkningsbidrag, og indtil denne dialog er afsluttet, har AP Pension valgt uændret at opgøre fortjenstmargen på rentegruppeniveau fremfor pr. police.

Der henvises til note 38 for illustration af påvirkningen på relevante regnskabsposter, såfremt opgørelse på policeniveau havde været anvendt.

Uanset opgørelsen af fortjenstmargen har AP Pension i årsrapporten for 2016 alene taget risikoforrentning i realiseret resultat og kollektivt bonuspotentiale, hvorfor beregningsmodellen for fortjenstmargen ikke vil have indvirkning på årets resultat til egenkapitalen.

Erstatningshensættelser

Erstatningshensættelserne opgøres for aktuelle som nutidsværdien af bedste skøn af de forventede garanterede betalingsstrømme tillagt beløb hensat til betaling af indtrufne men ikke anmeldte skader samt kendte men endnu ikke afviklede skader. Nutidsværdien af bedste skøn af de forventede garanterede betalingsstrømme udgør nutidsværdien af de sandsynlighedsvægtede betalinger fordelt på ydelser og omkostninger.

Erstatningshensættelserne vedrørende syge- og ulykkesforsikring diskonteres med EIOPA-rentekurven med volatilitetsjustering.

For ulykkesforsikringer omfatter erstatningshensættelserne beløb hensat til dækning af kendte, men endnu ikke afviklede erstatninger samt beløb til dækning af indtrufne men endnu ikke anmeldte skader. I erstatningshensættelserne er indeholdt et beløb til fremtidige administrationsomkostninger i forbindelse med afvikling af erstatningsforpligtelsen.

Risikomargen på skadesforsikringskontrakter

Risikomargen er det beløb, selskabet forventeligt vil skulle betale en anden forsikringsvirksomhed for at denne vil overtage risikoen for, at omkostningerne ved at afvikle virksomhedens bestand af forsikringer afviger fra den opgjorte nutidsværdi af de forventede betalingsstrømme.

Risikomargen opgøres for selskabet som helhed ud fra reglerne i Solvens II og fordeles ud på de enkelte grupper herunder skadesforsikringskontrakterne forholdsmæssigt efter deres bidrag til opgørelsen.

Hensatte forpligtelser

Andre hensatte forpligtelser omfatter forventede omkostninger til tabsgivende kontrakter.

Andre hensatte forpligtelser indregnes og måles som det bedste skøn over de omkostninger, der er nødvendige for på balancedagen at afvikle forpligtelserne. Hensatte forpligtelser måles til tilbagediskonteret værdi, hvis diskonteringseffekten er betydelig og kan opgøres pålideligt.

Gæld

Gæld, der ikke vedrører investeringsejendomme, indregnes til amortiseret kostpris, der sædvanligvis svarer til nominel værdi.

Periodeafgrænsningsposter

Andre periodeafgrænsningsposter under aktiver indeholder udbetalte forsikringsydelser og omkostninger, der vedrører efterfølgende år.

Under passiver er opført indbetalte præmier og terminsydelser, der er forfaldne i efterfølgende år samt forudbetalte huslejer og huslejedeposita.

Periodeafgrænsningsposter måles til kostpris.